

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы
Пановка авыл жирлеге Советының унбишенче утырышы

Татарстан Республикасы
Питрәч муниципаль районы
Пановка авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ

29 апрель, 2022 ел

№ 38

Татарстан Республикасы Питрәч
муниципаль районы «Пановка авыл
жирлеге» муниципаль берәмлекендә
бюджет процессы турыйндағы
нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турыйнда» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Питрәч муниципаль районы «Пановка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставына таянып **Питрәч муниципаль районы Пановка авыл жирлеге Советы карап кабул итте:**

1. Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы «Пановка авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы турыйндағы нигезләмәне расларга (Кушымта).
2. Элеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълуматы рәсми порталында (www.pravo.tatarstan.ru) һәм Питрәч муниципаль районы рәсми сайтында (www.pestreci.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга.
3. Элеге карап рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.
4. Элеге каарның үтәлешен контролльдә тотам.

Пановка авыл жирлеге башлыгы

О.И. Козырев

Татарстан Республикасы Питрәч
муниципаль районның Пановка авыл
җирлеге Советы карары белән расланды
29 апрель, 2022 ел № 38

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПИТРӘЧ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ПАНОВКА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ
ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ**

1 бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Пановка авыл жирлегенең бюджет процессы турында нигезләмә (алга таба - авыл жирлеге) Жирлек бюджеты керемнәрен формалаштыру һәм чыгымнарын гамәлгә ашыру, Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, бюджет исәбен алыш бару, бюджет хисабын төзү, карау һәм раслау процессында, шулай ук муниципаль бурыч алулар һәм муниципаль бурычны җайга салу процессында бюджет хокук мәнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала.

1 статья. Бюджет процессының хокукый нигезе

1. Элеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы (алга таба - РФ БК), Татарстан Республикасы Бюджет кодексы (алга таба – ТР БК), «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районның «Пановка авыл жирлеге» муниципаль берәмлек Уставы (алга таба - Жирлек уставы), Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка нормалары нигезендә эшләнде.

2. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган терминнар һәм тәшенчәләр элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән норматив актларда да шул ук эහәмияттә кулланыла.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга салучы муниципаль хокукый актларны РФ БК нигезендә үз компетенциясе чикләрендә кабул итә.

2 статья. Жирлек бюджеты турындагы каарның гамәлдә булу вакыты

1. Жирлек бюджеты турындагы каар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр РФ БК һәм (яки) бюджет турындагы каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Финанс елы календарь елына туры килә һәм 1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр дәвам итә.

2. Жирлек бюджеты турындагы каар аңа кул куелгеннан соң 10 көннән дә соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3 статья. Жирлекнең бюджет вәкаләтләре

Жирлекнең бюджет вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контролльдә тоту һәм Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау тәртибен билгеләү;

Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контролльдә тоту, Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен билгеләү һәм үтәү;

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансферлар бирү тәртибен билгеләү, Жирлек бюджетыннан бюджетара трансферлар бирү;

муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру, муниципаль гарантияләр бирү, бюджет кредитлары бирү, муниципаль бурыч белән идарә итү һәм муниципаль активлар белән идарә итү;

жирле бюджетка кагылышлы өлешендә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану тәртибен билгеләү, детальләштерү һәм билгеләү;

РФ БК жирле үзидарә органнарының бюджет вәкаләтләренә кертелгән башка бюджет вәкаләтләре

4 статья. Жирлек бюджеты хокукый формасы

1. Жирлек бюджеты Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы «Пановка авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының (алга таба - Жирлек Советы) карары рәвешендә эшләнә һәм раслана.

2. Жирлек бюджеты муниципаль берәмлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәү өчен билгеләнгән.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәү өчен акчаны барлыкка китеүнең һәм тотуның башка рәвешләрен куллану рөхсәт ителми.

3. Жирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга бәйле барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен һәм аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәүгә юнәлдерелә торган акчалар аерым карала.

5 статья. Бюджет классификациясе

Авыл жирлеге бюджетын төзү һәм үтәү, бюджет (бухгалтерлык) исәбен алыш бару, бюджет (бухгалтерия) һәм башка финанс хисаплылыгын төзү Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Финанс органы Баш администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яки) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керемнәр төрләре буенча төр кодлары исемлеген раслый.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчелэр исемлеге, чыгымнарының ведомство структурасы составында, Жирлек советы каары белән билгеләнә.

Жирлек бюджеты чыгымнары төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) исемлеге Жирлек бюджеты турында Жирлек советы каары белән яисә РФ БК билгеләгән очракларда Жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасы белән раслана.

Бюджет чыгымнарының максатчан статьялары жирле администрация органнары эшчәнлегенең муниципаль программаларына кертелмәгән, бюджет чыгымнарының ведомство структурасында күрсәтелгән фән, мәгариф, мәдәният һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре (әлеге Нигезләмә максатларында - эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) һәм (яисә) тиешле бюджетлар акчалары исәбеннән үтәлергә тиешле чыгым йөкләмәләре нигезендә формалаша.

Жирле үзидарә органнары тарафыннан хупланган «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган һәр гавами норматив йөкләмәгә, бюджетара трансфертка, инициативалы проектка бюджет чыгымнары классификациясенең уникаль кодлары бирелә..

Жирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары, әгәр РФ БК бүтәнчә билгеләнмәгән булса, Жирлек бюджетын төзү һәм үтәүне оештыру белән шәгыльләнүче финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбенә финанс яғыннан тәэмин ителә торган Жирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары күрсәтелгән бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар бирелә торган Жирлек бюджеты үтәлешен төзүне һәм оештыруны гамәлгә ашыручы финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлеге Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каары белән раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының статьялары исемлеге, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын раслаганды, Жирлек бюджеты турында Жирлек Советы каары белән раслана.

Финанс органы жирле үзидарә органнары һәм (яки) алар карамагындагы казна учреждениеләре Баш администраторлары булган Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының кодлары исемлеген раслый.

6 статья. Жирлектә бюджет процессының принциплары һәм этаплары

Бюджет процессы-Россия Федерациясе законнары белән жирле үзидарә органнары һәм бюджет процессында катнашучыларның бюджет проектын төзү һәм карау, бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контролльдә тоту, бюджет исәбен төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау буенча эшчәнлеге регламентлана.

7 статья. Бюджет процессында катнашучылар

Бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

Жирлек башлыгы (алга таба-башлык);

Жирлек Советы;

Авыл жирлеге башкарма комитеты (алга таба-Башкарма комитет);
Төзелгән килешу нигезендә финанс органы;
Муниципаль финанс контроле органнары;
Бюджет акчаларын баш бүлүче (алга таба - ГРБС), бюджет акчаларын бүлүчеләр (алга таба - РБС);
Бюджет керемнәре Баш администраторлары, администраторлары;
Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары, администраторлары;
Бюджет акчаларын алучылар.

8 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Жирлек Советы:

- 1) Жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны карый һәм раслый, Жирлек бюджетының аерым мәсьәләләрен карау барышында контролльдә тота;
- 2) Тышкы муниципаль финанс тикшерүе органнарының хокукый статусын формалаштыра һәм билгели;
- 3) жирле салымнар кертә, алар буенча салым ставкаларын билгели һәм салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары белән бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламаларын бирә;:
- 4) Жирлек советы каары белән Жирлек бюджеты үтәлеше турында елтык хисапны тышкы тикшерүне гамәлгә ашыру тәртибен билгели;
- 5) РФ БК, 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясенә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль – хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Жирлек уставы нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Россия Федерациясе Конституциясенә, РФ БК, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча Жирлек советына аның вәкаләтләрен тәэмин итү өчен Башкарма комитет тарафыннан барлык кирәkle мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Башкарма комитет:

- 1) Жирлекнәң социаль-икътисадый үсеше фаразын эшләү тәртибен билгели;
- 2) Жирлек бюджеты проектын төзу тәртибен билгели;
- 3)Жирлек бюджеты проектын (бюджет проектын һәм урта сроклы финанс планын) төзүне тәэмин итә;
- 4) Жирлек бюджеты проектын кирәkle документлар һәм материаллар белән Жирлек Советына раслауга кертә;
- 5) РФ БК башкасы каралмаган булса, бюджетара трансфертларны бүлу методикасын һәм (яки) бирү тәртибен эшли һәм раслый;
- 6) Жирлек бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәэмин итә;
- 7) Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны Жирлек Советы раславына бирә;
- 8) агымдагы финанс елының беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслый һәм аны Жирлек советына һәм ревизия комиссиясенә жибәрә;
- 9) Жирлекнәң чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;

10) РФ БК 78 статьясы таләпләренә туры китереп, юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), шәхси эшмәкәрләргә, шулай ук физик затларга - товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү тәртибен билгели;

11) РФ БК 78.1 ст. таләпләре нигезендә казна учреждениеләре булмаган коммерцияле булмаган оешмаларга муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына яки муниципаль милеккә күчесез мәлкәт объектларын сатып алуға капитал салуларны гамәлгә ашыруға субсидияләр бирү тәртибен (субсидияләрдән тыш) билгели;

12) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга капитал төзелеш объектларына һәм (яки) Жирлек акчалары исәбеннән күчесез мәлкәт объектларын сатып алуға бюджет инвестицияләре бирү тәртибен билгели;

13) муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруға) муниципаль задание формалаштыру тәртибен һәм муниципаль йөкләмәне үтәүне финанс белән тәэммин итү тәртибен билгели;

14) муниципаль программаларны эшләү, аларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру түрүнда каарлар кабул итү тәртибен билгели;

15) Жирлек исеменнән РФ БК һәм Жирлек уставы нигезендә муниципаль бурыч алулар башкара;

16) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэммин итә;

17) Жирлек исеменнән чираттагы елга һәм план чорына бюджет түрүнда Жирлек Советы каарында курсәтелгән гарантияләрнен гомуми суммасы чикләрендә, РФ БК таләпләре нигезендә һәм муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә муниципаль гарантияләр бирә;

18) Эчке муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан эчке муниципаль финанс контроле буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру тәртибен билгели;

19) РФ БК һәм (яисә) аның нигезендә кабул итеп торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3. Финанс органы:

1) Жирлек бюджеты проектын (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планы проекты) төзи, аны Жирлек Советына кертү өчен кирәkle документлар һәм материаллар белән тапшыра;

2) Жирлек бюджетының үтәлешен оештыра;

3) бюджет хисабын төзү тәртибен билгели;

4) Жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәkle материалларны һәм Жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисапны баш бүлүчеләрдән, алар белән эш итүчеләрдән һәм алучылардан ала;

5) Жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм алып бара;

6) Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара, аны Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра;

7) Жирлек бюджеты чаралары белән операцияләр башкара;

8) муниципаль бурыч кенәгәсен алып бара. Муниципаль бурыч кенәгәсенә әлеге йөкләмәләр төрләре буенча Жирлекнең бурыч йөкләмәләре күләме, аларның барлыкка килү һәм үтәлеше (башка нигезләр буенча туктату) датасы һәм өлешчә, йөкләмәләрне тәэммин итү рәвешләре түрүнда белешмәләр, шулай ук аның составы, тәртибе һәм вакыты Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат көртөлә;

9) касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, жирлек бюджеты көрөмнәренең Баш администраторлары, жирлек бюджеты

кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары тарафынан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәkle белешмәләрнең составын һәм срокларын билгели;

10) бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнен) бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибен, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, билгели;

11) жирлек бюджеттының касса үтәлеше вакытында Бердәм бюджет счетларында акча белән идарә итә;

12) жирлек казнасынан түләтүләр турында суд каарларын үтәү белән бәйле башкарма документларны һәм башка документларны исәпкә алыш бара һәм саклый;

13) жирлекнен бюджет хисабын формалаштыра;

14) үз карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;

15) бюджет йөкләмәләре лимитларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар өчен билгели;

16) Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Федераль салым хезмәте, Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсе белән бюджет мәсьәләләре буенча үзара хезмәттәшлекне гамәлгә ашыра;

17) РФ БК һәм (яисә) аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

Жирлекнен финанс органының аерым бюджет вәкаләтләре жирлекнен жирле администрациясе һәм муниципаль районның жирле администрациясе арасындагы килешү нигезендә муниципаль районның финанс органы тарафынан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

4. Бюджет акчаларын баш бүлүче:

1) бюджет акчаларын файдалануның нәтиҗәлелеген, адреслылыгын һәм максатчан характеристын үзе расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә тәэмин итә;

2) үзенә буйсынган бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр исемлеген төзи;;

3) расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлергә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәшкил итә;

5) бюджет язмасын төзи, раслый һәм алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм жирлек бюджеттының тиешле өлешен үти;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәр төзи һәм раслый;

10) максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферларны, шулай ук РФ БК билгеләгән башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне үтәүне тәэмин итә;

11) бюджет акчаларын баш бүлүченен бюджет хисаплылыгын формалаштыра;

11.1.(жирлек исеменнән үз карамагындагы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча жавап бирә;

12) РФ БК һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен

жайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгелэнгэн башка бюджет вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыра;

13) судта жирлек исеменнэн жавап бирүче вэкиле буларак, жирлеккэ карата дэгъвалар буенча чыгыш ясый:

а) жирле үзидарэ органнарының яисэ элеге органнарның вазыйфай затларының законсыз гамэллэрэ (гамэл кылмау) нэтижэсендэ, ведомствога каравы буенча, шул исээптэн законга яки башка хокукий актка туры килми торган жирле үзидарэ органнары актларын бастырып чыгару нэтижэсендэ, физик затка яисэ юридик затка китерелгэн зыянны каплау турьнда;

б) аның акчалата йөклэмэлэрэн үтэү өчен үзенэ буйсынган бюджет акчаларын алучыга житкерелгэн бюджет йөклэмэлэрэ лимитлары житмэгэндэ аның казна учреждениесе булып торучы бюджет йөклэмэлэрэ лимитлары житмэгэндэ тапшырыла торган бюджет йөклэмэлэрэ;

в) Федераль закон нигезендэ Халык-хокукий берэмлек мэнфэгатылэрэн Россия Федерациисе Бюджет законнары нигезендэ жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченен вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыручи орган тэксдим итэ торган муниципаль берэмлеккэ карата башка дэгъвалар буенча.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче судта гариза бирүче вэкиле буларак, Россия Федерациисе Граждан кодексының 1081 статьясындагы 3.1 пункты нигезендэ, регресс тэргибендэ акча түлэгтерү турьнданагы дэгъвалар буенча жирлек казнасы хисабына зыянны каплауга китергэн затларга карата чыгыш ясый.

5. Бюджет акчаларын бүлүче:

1) жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиелэрэн, бюджет йөклэмэлэрэ лимитларын ведомство карамагынданагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчелэр буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен үти;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегэ бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәрту буенча тэксдимнэр кертэ;

3.1.(максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук РФ БК билгеләгэн башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләренең, аларны биргэндэ билгелэнгэн шартларның, максатларның һәм тәртипнәң үтәлешен тээммин итэ;

4) бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгелэнгэн очракта һәм тәртиптэ бюджет акчаларын баш бүлүченен үз карамагынданагы аерым бюджет вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыра.

6. Жирлек бюджеты керемнәре баш администраторы:

1) жирлек бюджеты керемнәре администраторлары исемлеген төзи;

2) жирлек бюджеты проектын һәм (яки) урта сроклы финанс планын төзү өчен кирәклө белешмәләр тапшыра;

3) касса планын төзү һәм алыш бару өчен белешмәләр бирэ;

4) жирлек бюджеты керемнәре баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

5) Россия Федерациисе керемнәре чыганаклары исемлегенә һәм бюджет керемнәре чыганаклары реестрина кертү өчен аларга беркетелгэн керемнәр чыганаклары турьнда белешмәләр тапшыра;

6) Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгелэнгэн мондый методикага карата гомуми таләплэр нигезендэ бюджетка керемнәрне фаразлау методикасын раслый;;

жайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгелэнгэн башка бюджет вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыра;

13) судта жирлек исеменнэн жавап бируче вэкиле буларак, жирлеккэ карата дэгъвалар буенча чыгыш ясый:

а) жирле үзидарэ органнарының яисэ элеге органнарның вазыйфай затларының законсыз гамэллэрэ (гамэл кылмау) нэтижэсендэ, ведомствога каравы буенча, шул исээптэн законга яки башка хокукий актка туры килми торган жирле үзидарэ органнары актларын бастырып чыгару нэтижэсендэ, физик затка яисэ юридик затка китерелгэн зиянны каплау туринда;

б) аның акчалата йөклэмэлэрэн үтэү өчен үзенэ буйсынган бюджет ақчаларын алучыга житкерелгэн бюджет йөклэмэлэрэ лимитлары житмэгэндэ аның казна учреждениесе булып торучы бюджет йөклэмэлэрэ лимитлары житмэгэндэ тапшырыла торган бюджет йөклэмэлэрэ;

в) Федераль закон нигезендэ Халык-хокукий берэмлек мэнфэгатылэрэн Россия Федерациисе Бюджет законнары нигезендэ жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыручи орган тэксдим итэ торган муниципаль берэмлеккэ карата башка дэгъвалар буенча.

Жирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче судта гариза бируче вэкиле буларак, Россия Федерациисе Граждан кодексының 1081 статьясындагы 3.1 пункты нигезендэ, регресс тэргибендэ акча түлэгтерү туриндагы дэгъвалар буенча жирлек казнасы хисабына зиянны каплауга китергэн затларга карата чыгыш ясый.

5. Бюджет акчаларын бүлүче:

1) жирлек бюджетының тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиелэрэн, бюджет йөклэмэлэрэ лимитларын ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчелэр буенча бүлэ һәм жирлек бюджетының тиешле ёлешен үти;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегэ бюджет язмасын Формалаштыру һәм үзгәрту буенча тэксдимнэр кертэ;

3.1.(максатчан билгеләнеше булган бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, шулай ук РФ БК билгеләгэн башка субсидияләр һәм бюджет инвестицияләренең, аларны биргэндэ билгелэнгэн шартларның, максатларның һәм тәртипнен үтәлешен тәэммин итэ;

4) бюджет акчаларын тиешле баш бүлүче тарафыннан билгелэнгэн очракта һәм тәртиптэ бюджет акчаларын баш бүлүченең үз карамагындагы аерым бюджет вэкалэтлэрэн гамэлгэ ашыра.

6. Жирлек бюджеты керемнэрэ баш администраторы:

1) жирлек бюджеты керемнэрэ администраторлары исемлеген төзи;

2) жирлек бюджеты проектын һәм (яки) урта сроклы финанс планын төзу өчен кирәклे белешмәләр тапшыра;

3) касса планын төзу һәм алтып бару өчен белешмәләр бирэ;

4) жирлек бюджеты керемнэрэ баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

5) Россия Федерациисе керемнэрэ чыганаклары исемлегенә һәм бюджет керемнэрэ чыганаклары реестрина керту өчен аларга беркетелгэн керемнэр чыганаклары туринда белешмәләр тапшыра;

6) Россия Федерациисе Хөкүмәте тарафыннан билгелэнгэн мондый методикага карата гомууми таләпләр нигезендэ бюджетка керемнэрне фаразлау методикасын раслый;;

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә буйсынуучы администраторлары исемлеген төзи;

2) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнэрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын түләү өчен бүләп бирелгән ассигнованиеләрне куллануның адреслылыгын һәм максатчан характеристын тәэмин итә;

4) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство буйсынуудагы администраторларына бюджет ассигнованиеләрен бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен үти;

5) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының бюджет хисаплылыгын төзи;

6) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән мондый методикага карата гомуми таләпләр нигезендә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнэрне фаразлау методикасын раслый;

7) бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне тәшкил итә.

8 статьяның 9 пунктындағы 8.1 пунктчасы 2022 елга һәм 2023 һәм 2024 еллар план чорына бюджет төзегендә һәм үтәгендә барлыкка килгән хокук мәнәсәбәтләренә карата кулланыла (01.07.20021 ел, № 251-ФЗ).

8.1. Жирле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә жирле администрация тарафыннан раслана.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлегендә бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторларының бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы органнар (оешмалар) исемнәре һәм аларга беркетелгән бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары булырга тиеш.

9. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

1) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча керемнэрне һәм түләүләрне планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

2) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетына керүнен тулылыгын һәм үз вакытында керүен контролльдә тота;

3) жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджетка керүнен бюджеттан түләүләрне тәэмин итә;

4) бюджет Хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

6) РФ БК һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

10. Бюджет акчаларын алучы:

1) бюджет сметасын төзи һәм башкара;

2) бюджет йөкләмәләренең һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

3) үзендә каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның нәтижәлелеген, максатчан характеристын тәэмин итә;

4) бюджет акчаларын баш булучегә (булучегә) бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәр кертә;

5) бюджет исәбен алып бара (бухгалтерлық исәбен алып баруны тәэммин итә);

6) бюджет хисабын формалаштыра (бюджет хисаплылығын формалаштыруны тәэммин итә) һәм бюджет акчаларын алушының бюджет акчаларын тиешле баш бүлүчегә (бүлүчегә) бюджет хисаплылығын бирә;

7) РФ БК һәм аның нигезендә кабул ителгән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы муниципаль хокукий актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

11. Эчке финанс аудитын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет процессында аерым катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Эчке финанс аудиты бюджет акчаларының баш администраторы житәкчесенә, бюджет акчаларын бүлүченен житәкчесенә, бюджет акчаларын алушы житәкчесенә, бюджет керемнәре администраторы житәкчесенә, бюджет кытлығын финанслау чыганаклары администраторы житәкчесенә, бюджет кытлығын финанслау чыганаклары администраторы житәкчесенә Формалаштыру һәм бирү эшчәнлеге булыш тора:

а) бюджет акчаларын бүлүченен, бюджет акчаларын алушының, бюджет керемнәре администраторының, бюджет кытлығын финанслау чыганаклары администраторының (алга таба - бюджет акчалары администраторының), бюджет акчаларының баш администраторының (алга таба-бюджет акчалары администраторының) бюджет вәкаләтләрен үтәүне бәяләү нәтижәләре турында мәгълумат, шул исәптән бюджет хисаплылығының дөреслеге турында бәяләм;

б) финанс менеджментының сыйфатын күтәрү, шул исәптән бюджет акчаларын куллануның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген арттыру турында тәкъдимнәр;

в) финанс менеджментының сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән карарларны үтәү нәтижәләре турында бәяләм.

2. Эчке финанс аудиты максатларда гамәлгә ашырыла:

а) бюджет акчалары баш администраторының, бюджет средстволары администраторының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган билгеләнгән хокукий актларда, үз бюджет вәкаләтләрен үтәүгә карата таләпләрне үтәү (алга таба - эчке финанс контроле) максатларында гамәлгә ашырыла торган эчке процессын ышанычлылығын бәяләү һәм эчке финанс контролен оештыру турында тәкъдимнәр әзерләү максатларында гамәлгә ашырыла торган эчке финанс контроле ышанычлылығын бәяләү (алга таба-эчке финанс контроле);

б) бюджет хисаплылығының дөреслеген һәм бюджет исәбен алыш бару тәртибенен бюджет исәбен алыш баруның бердәм методологиясенә, Россия Федерациясе Финанс министрлығы тарафыннан билгеләнгән бюджет хисаплылығын төзү, тапшыру һәм раслау тәртибенә, шулай ук РФ БК 264.1 статьясындагы 5 пункты нигезендә кабул ителгән ведомство (эчке) актларына туры килүен раслау;

в) финанс менеджментының сыйфатын күтәрү.

3. Эчке финанс аудиты структур бүлекчәләрен функциональ бәйсезлеге принцибы нигезендә яисә эчке финанс аудитының федераль стандартларында каралган очракларда, бюджет акчаларының баш администраторы (хезмәткәрләре), эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча вәкаләтләр бирелгән бюджет акчалары администраторының вәкаләтле вазыйфаи затлары (хезмәткәрләре), эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча вәкаләтләр бирелгән бюджет акчалары администраторының, шулай ук әлеге статьяда каралган вәкаләтләрне тапшыру очракларында гамәлгә ашырыла, - бюджет акчаларының баш администраторы (администраторы) яисә вәкаләтле вазыйфаи затлар (хезмәткәрләре) тарафыннан курсателгән вәкаләтләр аңа тапшырыла.

4. Бюджет акчалары администраторы үз карамагындагы бюджет акчаларының баш администраторына яисә бюджет акчаларының әлеге баш администраторына эчке финанс

аудитының федераль стандартлары нигезендә эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру вәкаләтләрен тапшырырга хокуклы.

5. Эчке финанс аудиты Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән эчке финанс аудитының федераль стандартлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Эчке финанс аудитының федераль стандартларында эчке финанс аудитын гамәлгә ашырганда функциональ бәйсезлек принцибы, бурычлар, эчке финанс аудитын оештыру, планлаштыру һәм уздыру нигезләре һәм тәртибе, аның нәтиҗәләрен гамәлгә ашыру, вазыйфаи затларның (хезмәткәрләрнең) хокуклары һәм бурычлары, шулай ук эчке финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча вәкаләтләрне тапшыру очракларын һәм тәртибен билгеләргә тиеш.

Бюджет акчаларының Баш администраторлары, эчке финанс аудитын гамәлгә ашыручы бюджет акчалары администраторлары эчке финанс аудитының федераль стандартларын үтәп, эчке финанс аудитын гамәлгә ашыруны тәэммин итә торган ведомство (эчке) актларын чыгара.

6. Бюджет вәкаләтләрен үтәу сыйфатын, шулай ук активлар белән идарә итү сыйфатын, муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләрне сатып алу сыйфатын мониторинглауны үз эченә алган финанс менеджменты сыйфаты мониторингы үткәрелә:

а) бюджет акчаларының баш администраторларына карата ул билгеләгән тәртиптә финанс органы;

б) бюджет акчаларының баш администраторы үзенә буйсынган бюджет акчалары администраторларына карата билгеләнгән тәртиптә.

7. Финанс менеджменты сыйфаты мониторингын үткәру тәртибен шул исәптән билгели:

а) финанс менеджменты сыйфаты күрсәткечләрен исәпләү һәм анализлау, күрсәтелгән мониторингны уздыру өчен кирәkle мәгълуматны формалаштыру һәм тапшыру кагыйдәләре;

б) финанс менеджменты сыйфаты мониторингы нәтиҗәләре турында хисап формалаштыру һәм тапшыру кагыйдәләре.

8. Бюджет акчаларының баш администраторы финанс органы каравына үзенә буйсынган бюджет акчалары администраторларына карата финанс менеджментының сыйфаты мониторингын үткәру вәкаләтләрен тапшыру турында тәкъдим кертергә һәм финанс органы белән килешенеп, әлеге вәкаләтләрне финанс органына тапшырырга хокуклы.

9 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәренә салым керемнәре, салым булмаган керемнәр һәм кире кайтарылмый торган керемнәр керә.

2. Жирлек бюджетына салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә торган түбәндәгә жирле салымнардан салым керемнәре күчерелә:

жир салымы-норматив буенча 100 процент;

физик затлар милкенә салым-норматив буенча 100 процент.

3. Жирлек бюджетына федераль салымнардан һәм жыемнардан, шул исәптән махсус салым режимнарында каралган салымнардан һәм Татарстан Республикасы законнары белән РФ БКның 58 статьясы нигезендә билгеләнгән түләүләр нормативлары буенча региональ салымнардан салым керемнәре күчерелә.

4. Жирлек бюджетының салым булмаган керемнәре РФ БК 41, 42 һәм 46 статьялары нигезендә формалаша.

10 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимиәте органнары, Татарстан Республикасы һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, алар Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән үтәлергә тиеш.

2. Бюджет ассигнованиеләренә ассигнованиеләр керә:

1) муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару) (алга таба - муниципаль хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләүгә ассигнованиеләр;

2) халыкны социаль тәэмин итү;

3) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;

4) юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү;

5) жирле үзидарә органнарының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтиҗәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау турында «Пановка авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә карата дәгъвалар буенча Суд актларын үтәү;

6) бюджетара трансферлар бирү.

3. Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (башкарылган эшләргә) бюджет ассигнованиеләренә ассигнованиеләр керә:

1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәэмин итү, шул исәптән физик һәм (яки) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү (эшләр башкару) буенча да;

2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә, алар тарафыннан дәүләт (муниципаль) заданиесенең үтәлешен финанс яғыннан тәэмин итүгә субсидияләр бирүнө дә кертеп, субсидияләр бирү;

3) дәүләт (муниципаль) учреждениеләре булмаган коммерциячел булмаган оешмаларга, шул исәптән күрсәтелгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яки) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә субсидияләр бирү;

4) дәүләт (муниципаль) милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру:

5) муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар сатып алу, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтү (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмин итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шул исәптән максатларда:

- дәүләт оборона заказы кысаларында кораллар, хәрби һәм маҳсус техника, житештерү-техник билгеләнештәге продукция һәм мәлкәтне эшләү, сатып алу һәм

ремонтлау;

- дәүләт матди резервына товарлар сатып алу;

- социаль өлкәдә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль социаль заказны үтәүне финанс яғыннан тәэмин итү максатларында юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә, шулай ук физик затларга - товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә субсидияләр бирү.

4. Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль йөкләмәне, шулай ук аның хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында үтәлешен исәпкә алыш гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль бирем үз эченә алыша тиеш:

1) күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләрнең составы, сыйфаты һәм (яки) күләме (эттәлеге) характеристлаучы күрсәткечләр;

2) муниципаль йөкләмәнең үтәлешен контролъдә тоту тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

3) муниципаль биремнең үтәлеше турында хисапка карата таләпләр.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль йөкләмә шулай ук үз эченә алыша тиеш:

1) тиешле хезмәтләрне кулланучылар булып торучы физик һәм (яки) юридик затларның категорияләрен билгеләү;

2) тиешле хезмәтләр күрсәту тәртибе;

3) Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә күрсәту каралган очракларда физик яки юридик затлар тарафыннан тиешле хезмәтләр күрсәтүгә чик бәяләр (тарифлар) яисә күрсәтелгән бәяләрне (тарифларны) билгеләү тәртибе.

Муниципаль бурыч күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, казна учреждениесенең бюджет сметасын төзегендә, шулай ук муниципаль заданиене үтәүгә бюджет яки автоном учреждение тарафыннан субсидияләр күләмен билгеләү өчен бюджет проектларын төзегендә кулланыла.

Муниципаль бурыч чираттагы финанс елына һәм план чорына Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә төzelә (бюджет проектын төзегендә мөмкин булган төгәллекләр белән).

Муниципаль бирем бюджет һәм автоном учреждениеләр, шулай ук жирлек Советы каары нигезендә билгеләнгән казна учреждениеләре өчен төzelә.

Муниципаль биремнәр үтәлешен финанс белән тәэмин итү жирлек бюджеты акчалары хисабына Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә башкарыла.

Муниципаль йөкләмәнең үтәлешен финанс белән тәэмин итү күләме Башкарма комитет тарафыннан расланган тәртиптә расланган муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар нигезендә, дәүләт сәясәтен эшләү һәм билгеләнгән эшчәнлек өлкәләрендә норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручи хакимиятнең федераль органдары тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп исәпләнә.

Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль учреждениеләре

гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручи жирле үзидарә органы каары буенча муниципаль заданиене үтәүне финанс яғыннан тәэмин итү күләмен билгеләгәндә эшләр башкарга чыгымнар нормативлары кулланыла.

6. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкарга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы З пунктында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

7. Жирлек Советы каарында жирлек бюджеты турындагы каарда жирлек бюджетыннан акча бирү шартлары билгеләнергә мөмкин, алар нигезендә мондый акчалар Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8. Халыкны социаль тәэмин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә гражданнарга социаль ярдәм чаralарын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар файдасына товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуга бюджет ассигнованиеләре керә.

Халыкны социаль тәэмин итү гавами норматив йөкләмәләр кабул итү юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Күрсәтелгән гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре пенсияләр, пособиеләр, компенсацияләр һәм башка социаль түләүләр рәвешендә йөкләмәләрнең һәр төре буенча аерым карава.

9. Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга - товар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләргә-авыл жирлеге бюджеты турында жирлек Советы каарында һәм аның нигезендә кабул ителә торган башкарма комитет каары яисә ул вәкаләтле жирле үзидарә органнары актлары белән каралган очракларда һәм тәртиптә жирлек бюджетыннан бирелә.

муниципаль хезмәт күрсәтүләргә норматив чыгымнарны каплау өчен субсидияләрне дә кертеп, автоном учреждениеләргә субсидияләр карапынга тиеш.

Жирлек бюджетыннан күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

автоном һәм бюджет учреждениеләре булмаган башка оешмаларга субсидияләр. Жирлек бюджетыннан күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

10. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү Күрсәтелгән юридик затларның устав (жыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милек хокуку барлыкка килүгә китерә. Муниципаль берәмлеккә караган устав (склад) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

12. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга, жирле бюджет акчалары исәбеннән капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләре бирү турындагы каарлар Башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән тәртиптә кабул ителә.

13. Элеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән юридик заттарга бирергә планлаштырыла торган бюджет инвестицияләре (элеге пунктта күрсәтелгән бюджет инвестиацияләреннән тыш) элеге каарның аерым күшымтасы сыйфатында, юридик затны, бирелә торган бюджет инвестицияләре күләме һәм максатлары күрсәтеп, бюджет турында каар белән раслана.

14. Башкарма комитет һәм элеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән юридик зат арасында муниципаль берәмлекнән инвестицияләр субъекты милкендә катнашуы турында шартнамә бюджет турындагы каар үз көченә кергән көннән соң өч ай эчендә рәсмиләштерелә.

Билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән шартнамәләр булмау бюджет инвестиацияләре бирмәү өчен нигез булып тора.

15. Муниципаль милеккә карамаган (кертелә алмый) капитал төзелеш объектларына жирлек бюджетыннан бюджет инвестиацияләрен гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

11 статья. Башкарма комитеты резерв фонды

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә Башкарма комитетның резерв фондын булдыру күздә тотыла.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә жирлек Советының резерв фондын булдыру тыела.

Башкарма комитетның резерв фонды күләме жирлек бюджеты турындагы каар белән билгеләнә һәм күрсәтелгән каар белән расланган чыгымнарның гомуми күләменнән 3 проценттан артмаска тиеш.

Башкарма комитетның резерв фонды акчалары көтөлмәгән чыгымнарны финанс яғыннан тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торгызу эшләрен һәм табигый бэла-казалар һәм башка гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чараларны үткәргә, шулай ук элеге пунктның б абзацында күрсәтелгән тәртиптә каалган башка чараларга жибәрелә.

Жирлек бюджеты составында каалган Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләре Башкарма комитет каары буенча файдаланыла.

Жирлек бюджеты составында каалган Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләрен куллану тәртибе башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка күшымта итеп бирелә.

12 статья. Жирлек бюджетында каармаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

Чыгым йөкләмәләренен яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләре булен бирү яисә чыгым йөкләмәләренен гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына тиешле бюджет ассигнованиеләрен керту шарты белән йә агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына тиешле үзгәрешләр керткәннән соң, жирлек бюджетына өстәмә керемнәрнең тиешле чыганаклары булганда һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре кыскартылганда, чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин. жирлек бюджеты чыгымнарының аерым статьяларына үзгәрешләр керту туринда.

13 статья. Жирлекнән чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөклөмөләре нәтижәдә барлыкка килә:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм федераль законнар нигезендә жирле үзидарә органнары хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукий актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча жирлек (муниципаль берәмлек исеменнән) шартнамәләр (килешүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукий актлар кабул итү;

3) жирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан килешүләр (килешүләр) төзү.

2. Әлеге статьяның 1 пунктындағы 2 һәм 4 абзацларында курсәтелгән чыгым йөклөмөләре жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә һәм үз керемнәре һәм жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары исәбенә үтәлә.

3. Жирлекнең әлеге статьяның 1 пунктындағы 3 абзацында курсәтелгән чыгым йөклөмөләре федераль законнар (Татарстан Республикасы законнары) нигезендә жирле үзидарә органнарының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә, жирлек бюджетына бирелә торган субвенцияләр исәбеннән һәм чикләрендә Россия Федерациясе БКның 140 статьясында каралган тәртиптә үтәлә.

Муниципаль берәмлектә тиешле субвенцияләрне исәпләү методикаларында кулланыла торган нормативлар арткан очракта, муниципаль берәмлекнең курсәтелгән чыгым йөклөмөләрен тулысынча үтәү өчен кирәkle өстәмә чыгымнарны финанс белән тәэммин итү үз керемнәре һәм жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары исәбенә гамәлгә ашырыла.

4. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча муниципаль районның жирле үзидарә органнары һәм жирлек арасында төзелгән килешүләр нигезендә үзенә тапшырылган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләренең бер өлешен муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруга яисә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча муниципаль районның жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруга бәйле чыгым йөклөмөләре, аларга тапшырылган килешүләр нигезендә муниципаль район һәм авыл жирлеге жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр нигезендә тиешле жирле үзидарә органнарының муниципаль хокукий актлары белән курсәтелгән килешүләр нигезендә билгеләнә, тиешле жирле бюджетлардан бюджетара трансферлар исәбенә һәм чикләрендә Россия Федерациясе БК 142.4 һәм 142.5 статьяларында каралган тәртиптә башкарыла.

Муниципаль берәмлектә тиешле бюджетара трансферларны исәпләү методикаларында кулланыла торган нормативлар арткан очракта, муниципаль берәмлекнең курсәтелгән чыгым йөклөмөләрен тулысынча үтәү өчен кирәkle өстәмә чыгымнарны финанс белән тәэммин итү күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең жирле бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары исәбенә гамәлгә ашырыла.

5. Жирле үзидарә органнары, РФ БК билгеләгән таләпләрне үтәп, үз вәкаләтләрен дайми нигездә гамәлгә ашыручы депутатларга, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына, муниципаль хезмәткәрләргә, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә хезмәт өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын мөстәкыйль билгели.

6. Жирле үзидарә органнары федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөклөмөләрен, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, билгеләргә һәм үтәргә хокуклы түгел.

Жирле үзидарә органнары башка муниципаль берәмлекләрнен жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимиите органнары компетенциясенә көрмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясенән төшереп калдырылмаган мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен бары тик үз финанс акчалары булганда гына (бюджетара трансферлардан тыш) билгеләргә һәм үтәргә хокуклы.

7. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә алып барыла.

Жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестры финанс органы тарафыннан Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшырыла.

14 статья. Бюджет дефициты

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына жирлек бюджеты кытлыгы, элеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, жирлек советы каары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган туләүләрнең һәм (яки) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым көрмәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты көрмәренең расланган еллык гомуми күләменең 10 проценттан артмаска тиеш.

РФ БК 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлек өчен бюджет кытлыгы, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым көрмәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет көрмәренең расланган еллык гомуми күләменең 5 процентыннан артмаска тиеш.

Муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне сатудан һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан көрмәнәр кытлыгын финанслау чыганаклары составында жирлекләр Советы каары белән расланган һәм (яисә) бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү очрагында, жирлек бюджеты кытлыгы элеге пункта билгеләнгән чикләүләрне узып китәргә һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны киметергә мөмкин.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап күрсәткечләре буенча барлыкка килгән бюджет дефициты элеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры килергә тиеш.

14.1 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Жирлек алдында акчалата бурычлар буенча бурыч-бурычлы кеше билгеләнгән датага жирлек алдында акчалата йөкләмәләргә туры китереп түләргә тиешле акчалар суммасы.

2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән төшерү һәм торғызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), РФ БК каралган очраклардан тыш, финанс органы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләре (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм килешүләр буенча таләпләрнең

хокукларын гамәлгә ашыру РФ БК 93.2 статьясындагы 4 пунктында курсәтелгән тиешле орган яисә РФ БК 93.2 статьясындагы 5 пунктында курсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешүдә башкача билгеләнмәгән очракта, жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан башлап үтәлгән дип санала.

15 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

а) жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына кертелә:

номиналь хакы Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштырудан кергән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларының жәлеп итегендә һәм түләнгән кредитлары арасындагы аерма;

жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп итегендә һәм түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма (жирлеккә Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма);

тиешле финанс елы дәвамында жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәрту;

жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаклары;

б) жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаклары составына кертелә:

жирлек милкендә булган акцияләр һәм капиталда катнашуның башка рәвешләре сатудан керемнәр;

жирле бюджет чарапары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләп хокуку гарантка бирелүгә бәйле булса, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

жирлекнән башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә Россия Федерациясе валютасында жибәрелә торган акчалар күләме;

юридик затларга жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан юридик затларга бирелгән бюджет кредитларының Россия Федерациясе валютасында бирелгән суммасы арасындагы аерма;

жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы белән Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

жирле бюджетның бердәм счетыннан күчерелгән акчалар һәм жирле бюджетның бердәм счетына күчерелгән акчалар арасындагы аерма жирле бюджетның бердәм счетында калдыклар белән идарә итү буенча операцияләр үткәргәндә.

в) агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчаларының калдыклары:

хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек советының хокукий акты белән билгеләнә

торган күләмдә, агымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм жирлек исеменнән товарлар белән тәэмин итүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр курсәтүгә муниципаль контрактлар төзүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелә ала, (беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә) хисап финанс елында әлеге муниципаль контрактлар шартлары нигезендә туләнергә тиешле юридик затларга субсидияләр бирү өчен бюджет ассигнованиеләре, хисап финанс елында субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәkle сумма чикләрендә, финанс белән тәэмин итү чыганагы булып курсәтелгән субсидияләр курсәтелгән максатларга файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә, жирлек советы каары белән караплан очракларда, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарында караплан очракларда;

хисап финанс елында бюджет ассигнованиеләрен тулысынча файдаланмау сәбәпле барлыкка килгән калдыклар арасындан аермадан артмаган күләмдә, Бюджет кодексы нигезендә бурыч тотрыклылығы югары яисә уртача дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән, һәм әлеге өлешнәң икенче абзацында караплан бюджет ассигнованиеләрен арттыру суммасы жирлекнәң бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы каарында билгеләнгән тәртиптә кулланыла;

(абзацның (РФ БК нигезендә бурыч тотрыклылығы югары яки уртача дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән жирлеккә кагылышлы өлешенә) гамәле 2022 елның 1 гыйнварыннан 2023 елның 1 гыйнварына кадәр туктатылды, абзац 29.11.20021 ел, № 384-ФЗ Федераль закон белән кертелде).

Бюджет кодексы нигезендә бурыч тотрыклылығы тубән булган заемчылар төркеменә кертелгән бурыч алуларының гомуми суммасыннан артып киткән күләмдә, жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән чараларның гомуми суммасыннан һәм хисап финанс елы йомгаклары буенча жирлекнәң бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткән күләмдә, агымдагы финанс елында жирлекнәң бурыч йөкләмәләрен кыскартучы туләүләрне гамәлгә ашыруга жибәрелә; ;

(абзацның гамәлда булыу 2022 елның 1 гыйнварыннан 2023 елның 1 гыйнварына кадәр, 29.11.20021 ел, № 384-ФЗ Федераль законнар редакциясендә);

г) жирле бюджет кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына кертелә:

Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасындан аерма;

муниципаль гарантияләрне Гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгә китергән очракта, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме.

16 статья. Муниципаль бурыч структурасы, муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре һәм вакыты

1. Муниципаль бурыч структурасы бурыч йөкләмәләренен әлеге статьядә билгеләнгән төрләре буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре төркемлегеннән гыйбарәт.
2. Жирлекнәң бурыч йөкләмәләре йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:
  - а) жирлекнәң кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);
  - б) Россия Федерациясе валютасында жирлек бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
  - в) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән

чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары;

г) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән кредитлар;

д) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында белдерелгән гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

е) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргө;

ж) РФ БК гамәлгә кергәнче барлық килгән hэм муниципаль бурычка кертелгән бүтән бурыч йөкләмәләре буенча.

3. Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

а) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

б) жирлек бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

в) жирлек тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

г) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

д) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме.

3.1. Муниципаль эчке бурыч күләменә кертелә:

а) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

б) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

в) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән кредит оешмаларыннан жирлек тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

г) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

д) жирлекнең түләнмәгән бүтән бурыч йөкләмәләре күләме Россия Федерациясе валютасында.

3.2. Муниципаль тышкы бурыч күләменә кертелә:

а) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасындагы бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

б) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләрдән килеп чыга торган йөкләмәләр күләме.

4. Жирлекнең бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) hэм озак сроклы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

16.1 статья. Жирлекнең Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен тұктату hэм аларны муниципаль бурычтан төшереп қалдыру

1. Эгәр Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәсе, муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралған түләү датасыннан соң килгән датадан соң өч ел эчендә, эгәр жирлек Советы каары белән башкасы каралмаган булса, жирлекнең түләүгә (кредитор тарафыннан йөкләмәләр шартларында hэм жирлекнең муниципаль хокукий актларында гамәл кылымаган) тапшырылмаса, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча тұктатылған дип санала hэм муниципаль бурычтан төшереп қалдырыла.

Жирлекнен муниципаль гарантиялэр буенча бурыч йөклөмөләре Россия Федерациясе валютасында вакыйгалар (шартлар) килгендә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (шартлар) турында белешмәләр житкәнгә (килеп житүгә) карап, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирле администрация әлеге статьяның 1 пунктындагы 1 абзацында күрсәтелгән сроклар үткәннән соң Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмөләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөклөмөләре төрләре буенча муниципаль бурыч құләмен жирлек бюджеты қытлығын финанслау чыганакларында исәптән төшерү суммасын чагылдырмыйча гына, аларны исәптән төшерү суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы 1 абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөклөмөләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөклөмөләренә қагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөклөмөләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру РФ БК 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алмашу нәтиҗәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне, түләү датасы башланганчы, эмиссия шартлары нигезендә, эмитацияләгән орган тарафыннан тулысынча сатып алынган (алынган) чыгару күрсәтелгән орган карапы буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты, Россия Федерациясе законнарында каралган бүтән операцияләр алмашу нәтиҗәсендә алынган (алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөклөмөләрне түләү датасы житкәнчегә кадәр үтәү дип танырга хокуклы.

Статья 16.2. Управление муниципальным долгом

1. Под управлением муниципальным долгом понимается деятельность органов местного самоуправления, направленная на обеспечение потребностей Поселения в заемном финансировании, своевременное и полное исполнение муниципальных долговых обязательств, минимизацию расходов на обслуживание долга, поддержание объема и структуры обязательств, исключающих их неисполнение.

2. Управление муниципальным долгом осуществляется местной администрацией (исполнительно-распорядительным органом Поселения) в соответствии с Уставом Поселения.

16.3 статья. Жирлекнен бурыч йөклөмөләре буенча жаваплылык

1. Жирлекнен бурыч йөклөмөләре жирлек милкендә булган барлык милек белән тулысынча һәм шартсыз тәэмин ителә һәм жирлек бюджеты хисабына үтәлә.

2. Жирлек, эгәр йөклөмөләр жирлек тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм башка муниципаль берәмлекләренен бурыч йөклөмөләре буенча жавап бирми.

16.4 статья. Муниципаль бурычны реструктуризацияләү

Бурычны реструктуризацияләү төп бурыч суммасын өлешчә исәптән төшерү (кыскарту) белән башкарылырга мөмкин.

16.5 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнен бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең ин чик күрсәткечләре

1. Жирлек бюджеты турындагы карап белән, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына, шул исәптән Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр, чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген (жирлекнен чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның ин югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның ин югары чикләре (жирлекнен чит ил валютасындагы йөкләмәләре булганда) элеге статьяның 3 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында карап белән расланган Түләүсез түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләме жирле бюджет керемнәренең гомуми күләмнән артмаска тиеш. РФ БК 136 статьясындагы 4 пунктында каралган очракларда бурыч күләме, кире кайтарылмый торган түләүләрнең һәм (яисә) физик затлар кеременә салымнан түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карап белән расланган гомуми күләмнең 50 процентыннан артмаска тиеш.

4. Жирлек советы бурыч белән идарә итү кысаларында һәм элеге статьяда билгеләнгән тиешле чикләүләр чикләрендә муниципаль бурыч буенча өстәмә чикләүләр расларга хокуклы.

5. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме, түбәндәге таләпләрне үтәгәндә, жирлек бюджеты турында карап белән раслана:

а) чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карап белән расланган Бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 10 проценттан артмаска тиеш, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләмнән тыш;

б) чираттагы финанс елында һәм план чорында чираттагы финанс елына һәм чираттагы финанс елының 1 гыйнварына барлыкка килгән муниципаль бурычны түләү һәм аларга хезмәт күрсәтү буенча түләүләрнең еллык суммасы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карап белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәренең һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләрнең гомуми күләмнән 20 проценттан артмаска тиеш.; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, чираттагы финанс елы һәм план чорының һәр елы өчен килә торган елның 1 гыйнварыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан соң түләү вакыты белән бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда түләүгә жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алынмый.

17 статья. Муниципаль бурыч алуулар

1. Муниципаль эчке бурыч алулар астында жирлек исеменнән муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемчы буларак жирлекнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар жирлек бюджеты кытлыгын финанслау, шулай ук жирлекнең бурыч йөкләмәләрен түләү, финанс елы дәвамында жирлек бюджеты счетында калган акчаларны тулыландыру максатларында гамәлгә ашырыла.

3. Жирлекнең муниципаль тышкы бурыч алулары астында, Россия Федерациясеннән максатчан чит ил кредитларын файдалану кысаларында, федераль бюджеттан жирлек бюджетына кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча жирлекнең чит ил валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

4. Муниципаль тышкы бурыч алулар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенең Дәүләт тышкы бурыч алулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукуы РФ БК һәм жирлек уставы нигезендә Башкарма комитетка бирелә.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә жирлек тарафыннан башкарыла:

а) жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлары булмау;;

б) жирлек тарафыннан кредит рейтинги Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган дәрәҗәдән ким булмаган, исемлекләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларының рейтинг гамәлләрен гамәлгә ашыручы бер яисә берничә заттан алынган.

7. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртacha дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән жирлек муниципаль бурыч алулар башкарырга, РФ БК 107.1 статьясындагы 5 пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

8. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртacha дәрәҗәсе булган заемчылар төркеменә кертелгән жирлек муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына эчке һәм тышкы бурыч алулар, муниципаль гарантияләрнен, шулай ук курсәтелгән программаларга үзгәрешләр Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән килештерелгән очракта гына бирергә хокуклы.

9. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кертелгән жирлек муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашырырга, РФ БК 107.1 статьясындагы 5 пунктында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең зурлыгын арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

10. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы тубән булган заемчылар төркеменә кертелгән жирлек кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазыләрен урнаштыру юлы белән генә, шулай ук жирлекнең бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында, шулай ук жирлекнең түләү сәләтен торғызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан максатчан бюджет кредитлары рәвешендә муниципаль эчке бурыч алулар башкарырга хокуклы. РФ БК 107.1 статьясындагы 9 пунктында һәм ТР БК 31.1

статьясындағы 7 пункттында каралған.

11. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыктылығы түбән булған заемчылар төркеменә кертелгән жирлек муниципаль тышкы бурыч алуарны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләрне чит ил валютасында бирергә хокуклы түтег.

12. РФ БК 107.1 статьясы һәм ТР БК 31.1 статьясы нигезендә бурыч тотрыктылығы түбән булған заемчылар төркеменә кертелгән жирлек муниципаль эчке бурыч алуарны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләрне Россия Федерациясе валютасында бары тик чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе валютасында эчке бурыч алуар, муниципаль гарантияләр программаларын Татарстан Республикасы Финанс министрлығы белән килемштергән очракта гына бирергә, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертергә хокуклы.

13. Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бирелгән максатчан бюджет кредитлары буенча жирлек йөкләмәләрен реструктуризацияләүне үткәрү Россия Федерациясе БК 107.1 статьясындағы 9 пункттында каралған жирлекнен түләү сәләтен торғызу планы кысаларында рөхсәт ителми.

17.1 статья. Үзенчәлекләре заимствований һәм гарантия биру жирлеге чит ил валютасында

Жирлек Россия Федерациясеннән чит ил валютасында бурыч алуар башкарырга, Россия Федерациясенә чит ил валютасында өченче затлар йөкләмәләре буенча гарантияләр бирергә хокуклы, бары тик Россия Федерациясе тарафыннан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында гына, РФ БК 103 статьясындағы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алыш.

17.2 статья. Муниципаль бурыч алуарның иң чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуарның иң чик күләме астында тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алуар программалары буенча жирлек бюджетына акча жәлеп итүнең жыелма күләме анлашыла.

2. Жирлек бюджетына акча жәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алуар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирлекнен бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән, тиешле ел ахырына файдаланылмаган бюджет кредитының инфраструктура проектларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итүгә жәлеп ителгән калдыгы күләменнән тыш, артмаска тиеш, жирлек бюджеты турындагы карапы белән расланган жирлек бюджеты турындагы карап нигезендә, РФ БК 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алыш.

3. Хисап финанс елында жирлекнен бурыч алуарның гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм хисап финанс елы йомгаклары буенча жирлекнен бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артып киткән очракта, күрсәтелгән артык суммасында жирле бюджет акчаларның калган өлешләре, агымдагы финанс елына бурыч алуарның иң чик күләмен кыскартып, РФ БК 96 статьясында каралған максатларга юнәлдерелергә тиеш.

17.3 статья. Муниципаль тышкы бурыч алуар программы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программысы чираттагы финанс елында һәм план чорында чит ил максатчан кредитларын һәм (яисә) чит ил валютасында түләнә торган максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы бурыч алулар программысы белән билгеләнә:

а) жирлек бюджетына акчалар жәлеп иту күләме һәм чираттагы финанс елында һәм план чорында федераль бюджеттан чит ил максатчан кредитларын куллану кысаларында жирлек бюджетына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләү сроклары;

б) чираттагы финанс елында һәм план чорында, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан жирлек бюджетына федераль бюджеттан чит ил валютасына жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән бурыч йөкләмәләрен түләү күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль тышкы бурыч алулар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга күшымта булып тора.

17.4 статья. Муниципаль эчке бурыч алулар программысы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программысы Чираттагы финанс елында һәм план чорында гамәлгә ашырыла һәм (яисә) түләнгән тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке бурыч алулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке бурыч алулар программысы белән билгеләнә:

а) жирлек бюджетына акчалар жәлеп иту күләмнәре һәм чираттагы финанс елында һәм план чорында муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашырганда барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен түләүнен ин чик сроклары тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча;

б) тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы каарга күшымта булып тора.

4. РФ БК 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурычны реструктуризацияләү муниципаль эчке бурыч алулар программында чагылыш тапмый.

18 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында килешүдән яки башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) килеп чыккан акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәэмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, шул исәптән принципалга аларны вакытыннан алда үтәү йә принципал йөкләмәләрен үтәү срогы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) житкән очракта да, тәэмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы белдерелгән валютада бирелә.

5. Муниципаль гарантия буенча Гарант принципалның гарантия суммасы чиклэрендә үзенә тээмин ителгэн йөклөмәсе буенча субсидия жаваплылык tota.

6. Муниципаль гарантиядә күрсәтелә:

а) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - жирлек) hэм Гарант исеменнән гарант бируче орган исеме;

б) бенефициар атамасы;

в) принципалның исеме;

г) тээмин ителешенә гарантия бирелә торган йөклөмә (төп йөклөмәнен исемен, төзелү датасын hэм номерын (булган очракта), төп йөклөмәнен гамәлдә булу вакытын яисә аның буенча йөклөмәләрне үтәү срокын, якларның атамаларын, төп йөклөмәнен башка мөһим шартларын күрсәтеп);

д) гарантия буенча Гарант йөклөмәләре күләме hэм гарантиянен ин чик суммасы;

е) гарантия бириү нигезләре;

ж) гарантия үз көченә керү датасы яки гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

з) гарантиянен гамәлдә булу срокы;

и) гарантия очрагын билгеләү, гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен қую вакыты hэм тәртибе;

к) гарантияне кире алу нигезләре;

л) Гарант тарафыннан гарантия буенча йөклөмәләрне үтәү тәртибе;

м) гарантиянен тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә, үтәлгәндә (туктатылганда) принципалның гарантия белән тээмин ителгэн йөклөмәләренен нинди дә булса өлешендә яисә гарантиядә билгеләнгән башка очракларда гарантия суммасын киметү нигезләре;

н) гарантияне туктату нигезләре;

о) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөклөмә шартлары;

п) гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициарга Гарант тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турсында принципалга Карата таләбе булу яисә булмау (гарантның принципалга карата регресс таләбе, regress);

р) гарантиянен башка шартлары, шулай ук РФ БК, гарантның норматив хокукый актлары, Гарант исеменнән гарантия бируче орган актлары белән билгеләнгән белешмәләр.

7. Принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын күздә тотмый торган муниципаль гарантия белән бары тик хужалык жәмгыяте йөклөмәләре генә тээмин ителергә мөмкин, аның акцияләре (өлешләре) жирлек (Гарант) милкендә булган муниципаль унитар предприятие, мөлкәте жирлек (Гарант) милкендә булган муниципаль унитар предприятие.

8. Муниципаль гарантиянен үз көченә керүе гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуклы түгел.

10. Бенефициарга муниципаль гарантка карата таләпләр, күрсәтелгән хокукларны, яна хужага (сатып алучыга) облигацияләргә хокуклар күчүгә бәйле рәвештә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кыйммәтле кәгазыләр турсындағы таләпләрне тапшырудан (күчүдән), принципалның (эмитентның) йөклөмәләрен үтәүдән тыш, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка тапшырыла алмый.

11. Кредит (заем, шул исәптән облигацион) буенча принципал йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итүче муниципаль гарантия Гарант тарафыннан түбәндәге очракларда гына кире алынырга тиеш:

1) гарантның муниципаль гарантта курсәтелгән төп йөкләмә шартларын гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәрту мөмкин түгел;

2) муниципаль гарантия белән тәэмин итептән кредит (займ, шул исәптән облигацион) акчаларыннан максатчан файдаланмау.

12. Бенефициар таләбе (гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе) гарантка гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантия очрагы килеп туган очракта) бирелергә мөмкин. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе гарантиядә курсәтелгән документларны күшүп, гарантиядә билгеләнгән тәртиптә гарантка язмача тапшырылырга тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә һәм Шартнамәдә билгеләнгән срокыннан алда гарантия үтәлеше турында таләпләрне, шул исәптән принципалның гарантия белән тәэмин итептән йөкләмәләрен үтәү срокы килеп чыккан вакыйгалар (шартлар) вакытында да, курсәтергә хокуклы түгел.

14. Гарант бенефициар таләпләрен үтәү турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнен күчермәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта гарантияне үтәү турында бенефициар таләпләрен, курсәтелгән таләпкә күшүмтә итеп куелган документларның нигезлелек һәм гарантия шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларны туры килү-килмәве предметын карарга тиеш.

16. Гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар нигезсез һәм (яисә) гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарга түбәндәге очракларда аның таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

а) таләп һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документлар гарантка гарантия бирелгән сроктан соң (гарантия гамәлдә булу срокы) гарантка тапшырыла.;

б) таләп һәм (яси) аңа күшүп бирелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипнә бозып курсәтелгән;

в) таләп һәм (яси) аңа күшүп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

г) бенефициар принципалның принципал һәм (яси) өченче затлар тарафыннан тәкъдим итептән принципал йөкләмәләрен тиешенчә үтәүдән баш тартты;

д) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарның гарантияне һәм (яисә) аңа күшүп бирелгән документларны үтәү турындагы таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында бенефициарга хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант бенефициар таләбенә каршы чыгарга хокуклы, алар принципал тәкъдим итә ала. Гарант, принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да, элеге каршылыкларга хокукын югалтмый.

19. Гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе һәм аңа күшүп бирелгән документлар муниципаль гарантиянең нигезле һәм тиешле шартларына туры килә дип танылган очракта, гарант гарантия белән билгеләнгән вакытта гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантиядә каралган гарантның бенефициар алдындагы бурычы принципалның гарантия белән тәэмин итептән срокы чыккан йөкләмәләре күләмендә, эмма гарантия суммасыннан да артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар каршында Гарант йөклемесе тұктатыла:

- а) бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләү белән;
- б) гарантиядә билгеле бер вакыт үткәннән соң, ул бирелә (гарантиянең гамәлдә булу сробы);
- в) принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан гарантия белән тәэмин ителгән принципал йөклемәләрен үтәү йә principialның күрсәтелгән йөклемәләрен башка нигезләр буенча тұктатылған очракта (бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәлеше турында гарантка карата таләпләр булуга карамастан) (РФ БК 116 статьясындағы 8 пунктында курсәтелгән очрактан тыш);
- г) бенефициарның гарантка кире кайтару һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча үз йөклемәләреннән азат иту турында язма гаризасын гарантка кире кайтару юлы белән үз хокукларыннан баш тарту нәтижәсендә, принципал тарафыннан мондый гарантия буенча бенефициарлар фактта булмаганда һәм киләчәктә алар барлықка килү өчен нигезләр булмаганда, гарантияне РФ КК 115.1 статьясында каралған гарантияне кире кайтару нәтижәсендә, бенефициарның гарантия буенча үз йөклемәләреннән гарантияне азат иту;
- д) тәэмин ителүгә гарантия бирелгән принципалның йөклемесе билгеләнгән срокта барлықка кильмәгән булса;
- е) төп йөклемәне тұктатуга (шул исәптән бенефициар гарантка һәм (яки) судка гарантия үтәлеше турында гарантка таләп куелғаннан соң, принципалны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) (РФ БК 116 статьясындағы 8 пунктында курсәтелгән очрактан тыш) яисә аны алыш-биреш белән гамәлдә булмаган дип тануга бәйле рәвештә);
- ж) бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча гарантка карата таләпләрнең, хокукларның һәм (яисә) төп йөклемә буенча гарантка карата таләпләрнең (курсәтелгән хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) гарантның алдан язма ризалығыннан башка (тапширу (күчүдән) башка таләпләрне, кыйммәтле кәгазыләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан тыш) яисә бенефициарның башка затка бүтән затка күчүе, принципалның (сатып алушыга) йөклемәләрен үтәү гарантия белән тәэмин ителә);
- з) принципал бүтән затка тапшырган яисә принципалга караган башка нигезләр буенча башка затка күчкән очракта, төп бурыч буенча принципалга караган хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычлар) принципалга гарантның алдан язма ризалығыннан башка төп йөклемә буенча күчкән очракта;
- и) гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә, гарантиядә курсәтелгән очракларда һәм нигезләр буенча;
- к) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Бенефициарның Гарант йөклемәләре тұктатылғаннан соң гарантияне тотып калуы бенефициарның курсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокукларын сакламый.

23. Муниципаль гарантияне тұктату турында мәгълүм булған Гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм муниципаль гарантияне чакыртып алу яисә тұктатуга китерә торған хәлләр килеп чыгу турында мәгълүм булған принципал бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуқы барлықка кильгә китерсә йә бенефициарның принципалга Карата таләбе хокукларының гарантка бирелүенә бәйле булса, мондый муниципаль

гарантияне үтәү өчен акчалар жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бириү буларак карала.

25. Эгәр Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокуку барлыкка килүгэ китермәсә йә бенефициарның принципалга Карага таләбе хокуклары гарантка юл куелуга бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан гарантия буенча йөкләмәләрнең тулы куләмендә яисә нинди дә булса өлешендә үтәү өчен гарант тарафыннан түләнгән акчалар регресси тәртибендә Гарант тарафыннан алынган акчалар яисә гарантка бенефициарның принципалга Карага таләбе хокукуны үтәү йөзеннән Гарант тарафыннан алына торган акчалар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэммин ителгән кредитлар һәм кредитлар (шул исәптән облигационные) максатчан булырга тиеш. Кредит (заем, облигациядән тыш) буенча принципал йөкләмәләрен үтәүнә тәэммин итүче муниципаль гарантия кредит килешүендә (займ килешүендә) һәм (яисә) күрсәтелгән муниципаль гарантияне кредитор (заемчы) йөкләмәләрен бириү турыйнагы шартнамәдә үз яғынан күрсәтелгән кредит (займ) акчаларының максатчан кулланылышын тикшереп тору шарты белән бирелә.

28. Муниципаль гарантия белән тәэммин ителгән кредит (займ, шул исәптән облигация) чарапарын максатсыз файдалану фактын билгеләгән очракта, муниципаль гарантия бириү турыйнда килешүдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән очракта принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бириү турыйнагы килешүдә билгеләнгән жаваплылык тота.

29. Бенефициарлар буенча билгесез затлар даирәсө булган йөкләмәләрне үтәүнә тәэммин итү өчен муниципаль гарантия бириү РФ БК билгеләгән үзенчәлекләр белән гамәлгә ашырыла.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләрне бириү һәм үтәү үзенчәлекләре РФ БК тарафыннан билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрне бириү тәртибе һәм шартлары РФ БК тарафыннан билгеләнә.

32. Жирлек исеменнән муниципаль гарантияләр жирле администрация тарафыннан чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турыйнда жирлек Советы каарында күрсәтелгән гарантияләрнең гомуми суммасы чикләрендә, РФ БК таләпләре нигезендә һәм Башкарма комитет каарында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

33. Муниципаль гарантиядән килеп чыга торган йөкләмәләр муниципаль бурыч составына кертелә.

34. Муниципаль гарантияне бириү һәм үтәү муниципаль бурыч кенәгәсендә чагылдырылырга тиеш.

35. Финанс органы бирелгән гарантияләрне, алар буенча муниципаль бурычны арттыру, принципаллар йә өченче затлар тарафыннан тулы куләмдә яисә гарантияләр белән тәэммин ителгән принципал йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә муниципаль бурычны киметү, принципалларның гарантия белән тәэммин ителгән йөкләмәләрен тулы куләмдә яисә нинди дә булса өлешендә туктату, бирелгән гарантияләр буенча Гарант тарафыннан түләүләрне гамәлгә ашыру, шулай ук муниципаль гарантияләр белән билгеләнгән башка очракларда муниципаль бурычны киметүне алып бара.

18.1 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр программының чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торған муниципаль гарантияләрнең чит ил валютасындағы исемлеге, түбәндәгे белешмәләрнең күрсәтеп, үз эченә ала:

а) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (теркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

б) гарантияләр һәм алар тарафынан тәэмин ителә торған йөкләмәләр валюта;

в) гарантияләрнең гомуми күләме;

г) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуқы булу (булмау);

д) гарантияләрнең бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торған йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә.

3. Чит ил валютасындағы муниципаль гарантияләр программының бюджет турыйндағы карага күшымта булып тора.

18.2 статья. Россия Федерациисе валютасында муниципаль гарантияләр программы

1. Россия Федерациисе валютасындағы муниципаль гарантияләр программының чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торған муниципаль гарантияләрнең Россия Федерациисе валютасындағы исемлегеннән гыйбарты, түбәндәгे белешмәләрнең күрсәтеп:

а) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары), категорияләре (теркемнәре) һәм (яисә) принципалларның һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

б) гарантияләрнең гомуми күләме;

в) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокуқы булу (булмау);

г) гарантияләрнең бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациисе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациисе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациисе валютасындағы муниципаль гарантияләр программының бюджет турыйндағы карага күшымта булып тора.

18.3 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр һәм аларның эмитентлары

1. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр жирлек исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазыләр таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр эмитенты булып жирле администрация тора, ул жирлек уставы белән муниципаль бурыч алулар башкару хокуқына ия.

3. Төрләре муниципаль кыйммәтле кәгазыләр, тәртибе һәм шартлары, аларның эмиссиясе һәм мөрәжәгатьләр РФ БК билгеләнә.

18.4 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр урнаштыруның чик күләмнәре

Чираттагы финанс елынан һәм план чорынан һәр елынан муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне номиналь бәя буенча урнаштыруның иң чик күләмнәре, бюджет турыйнда карага белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләренә туры китереп,

жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

2 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

19 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тээммин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

2. Жирлек бюджеты проекты, РФ БК нигезендә һәм аның таләпләре үтәлеп, жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә, Башкарма комитет тарафыннан билгеләнгән тәртиптә төзелә.

3. Жирлек бюджеты проекты жирлек Советы карары нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

Әгәр жирлек бюджеты проекты чираттагы финанс елына төзелә һәм раслана икән, Башкарма комитет жирлекнең уртacha сроклы финанс планын эшли һәм раслый.

4. Озак вакытлы Бюджет планлаштыруы, әгәр жирлек Советы аны РФ БК таләпләре нигезендә формалаштыру турында карап кабул иткән очракта, озак вакытлы чорга жирлекнең бюджет фаразын формалаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Бюджет проектын төзү-жирлекнең жирле администрациясенең аерым прерогативасы.

6. Жирлек бюджеты проектын турыдан-туры финанс органы төзи.

20 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү өчен кирәклө белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында финанс органы башка финанс органнарыннан, шулай ук башка жирле үзидарә органнарыннан кирәклө белешмәләр алырга хокуклы.

2. Жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләре;

жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразлары;

озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр керту проекты);

(муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектлары).

21 статья. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы кимендә өч елга эшләнә.

2. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә ел саен эшләнә.

3. Социаль-икътисадый жирлек фаразы, РФ БК 154 статьясындагы 1 пунктының 2 абзацында билгеләнгән очрактан тыш, жирлекнең жирле администрациясе һәм муниципаль районның жирле администрациясе арасындагы килешү нигезендә муниципаль районның жирле администрациясе тарафыннан эшләнергә мөмкин.

4. Жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан

жирлек бюджеты проектын жирлек Советына керту туринда карап кабул иту белән бер үк вакытта хуплана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы план чорының параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче елы параметрларын ёстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразына аңлатма язында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән, фараланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

6. Жирлек бюджеты проектын төзү яки карау барышында жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразын үзгәрту жирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын эшләү Башкарма комитетның вәкаләтле органы (вазыйфаи заты) тарафыннан башкарыла.

8. Озак вакытлы чорга жирлекнең бюджет фаразын формалаштыру максатларында, РФ БК 170.1 статьясы нигезендә, Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә озак вакытлы чорга жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы эшләнә.

Озак сроклы чорга жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы, РФ БК 154 статьясындагы 1 пунктының 2 абзацында билгеләнгән очрактан тыш, жирлекнең жирле администрациясе һәм муниципаль районның жирле администрациясе арасындагы килешү нигезендә, муниципаль район хакимиите тарафыннан эшләнергә мөмкин.

22 статья. Жирлекнең керемнәрен фаразлау

Бюджет керемнәре чираттагы финанс елында һәм план чорында кабул ителгән һәм чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә кергән, салымнар һәм жыемнар туриндагы законнар, Россия Федерациясе Бюджет законнары, Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезендә жирлек бюджетының салым булмаган керемнәрен билгели торган территориянең социаль-икътисадый үсешен фаразлау нигезендә фаразлана.

Жирлек бюджеты керемнәренең гомуми күләмен үзгәртүгә китерә торган һәм бюджет туриндагы карап проектын жирлек Советына керткәннән соң кабул ителгән федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының муниципаль хокукий актлары нигезләмәләре агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджетка үзгәрешләр керткәндә чираттагы финанс елында исәпкә алына.

23 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, РФ БК 174.2 статьясында билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, финанс органы билгели торган методика нигезендә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла. Кабул ителә торган йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен беренче чиратта планлаштырганда гамәлдәге һәм үтәлмәгән йөкләмәләрне исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс

елына һәм план чорына муниципаль йөклемәне, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алыш гамәлгә ашырыла.

23.1 статья. Салым чыгымнарын исемлеге һәм бәяләу

1. Жирлекнең салым чыгымнары исемлеге Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә муниципаль программалар һәм аларның структур элементлары, шулай ук муниципаль программаларга карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча төзелә.

2. Жирлекнең салым чыгымнарын бәяләу, Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, Башкарма комитет билгеләгән тәртиптә ел саен башкарыла.

Күрсәтелгән бәяләу нәтижәләре жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен формалаштырганда, шулай ук муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләгәндә исәпкә алыша.

24 статья. Муниципаль программалар

1. Муниципаль программалар Башкарма комитет тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары Башкарма комитет тарафыннан ул билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләу һәм әлеге программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул итү тәртибе башкарма комитет каары белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны расланган Башкарма комитет каары нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча жирлек советы каары белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук әлегрәк расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр Башкарма комитет каары белән билгеләнгән срокларда расланырга тиеш. Жирлек Советы муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәрне жирлек Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә карауны гамәлгә ашырырга хокуклы.

Муниципаль программалар бюджет турындагы каар белән аның үз көченә кергән көннән өч айдан да сонга калмычча туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләу үткәрелә. Күрсәтелгән бәяләу тәртибе һәм аның критерийлары Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләу нәтижәләре буенча Башкарма комитет чираттагы финанс елыннан башлап расланган муниципаль программаның туктатылу яки үзгәреү, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәрту кирәклеге турында каар кабул итәргә мөмкин.

25 статья. Ведомство максатчан программалары

Жирлек бюджетында ведомство максатчан программаларын гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре кааралырга мөмкин, аларны эшләу, раслау һәм гамәлгә ашыру башкарма комитет билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

26 статья. Жирлек бюджеты проектын төзу тәртибе һәм сроклары

Жирлек бюджеты проектын төзу тәртибе һәм сроклары, РФ БК һәм жирлек Советы каарлары белән билгеләнгән таләпләрне үтәп, Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

З үлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫН КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

27 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Жирлек Советы каарында бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профицит), шулай ук РФ БК, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советы каарлары (жирлек Советының бюджет турындагы каарларыннан тыш) белән билгеләнгән башка курсәткечләр керә.

28 статьяның 2 пункты 2022 елга һәм 2023 һәм 2024 еллар план чорына бюджетлар төзегендә һәм үтәгендә барлыкка килгән хокук менәсәбәтләренә карата кулланыла (01.07.20021 ел, № 251-ФЗ).

2. Жирлек советы каары белән жирлек бюджеты турында раслана:

әлеге Нигезләмәнен 8 статьясында каралган очракларда жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары исемлеге;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары исемлеге, әлеге Нигезләмәнен 8 статьясында каралган очракларда;

чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре), чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрләре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре, билгеләнгән РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек советы каары белән;

чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансферлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме план чорының беренче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансферлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына план чорының кимендә 5 процента күләмендә (жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 процента күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), жирлек бюджеты чыгымнарының, максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет

системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган; чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары; муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килуче елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген күрсәтеп, муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге;

жирлек бюджетының РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советы каары белән билгеләнгән башка күрсәткечләре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта, жирлек советы каары проекты жирлек бюджетының расланган план чорының параметрларын үзгәрту һәм аларга жирлек бюджеты проектының план чорының икенче елы параметрларын естәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чорының параметрларын үзгәрту жирлек Советы каары нигезендә башкарыла.

4. Жирлек советы каары белән чираттагы финанс елыннан башлап, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каары белән билгеләнгән максатларга, тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми куләменнән тыш, жирлек бюджеты керемнәренең аерым төрләре (төрләре) буенча жирлек бюджеты керемнәреннән файдалану каралырга мөмкин.

28 статья. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Бюджет турындагы каарар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына тәкъдим ителә:

жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтиҗәләре;

жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы;

чираттагы финанс елына һәм план чорына авыл жирлеге бюджетының төп характеристикалары (керемнәренең гомуми куләме, чыгымнарының, дефицитның (профицит) гомуми куләме йә урта сроклы финанс планы белән расланган Төп характеристикалар фаразы;

бюджет проектына анлатма язуы;

бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисап;

муниципаль эчке бурычның ин югары чиге һәм (яки) муниципаль тышкы бурычның ин югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;

(беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә) авыл жирлеге Советы, тышкы муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары;

Россия Федерациясе бюджет системаы бюджетлары керемнәре чыганаклары

реестрлары;

башка документлар һәм материаллар.

Жирлек бюджеты турындагы каар белән расланган очракта, жирлек бюджеты турындагы каар проектына муниципаль программалар паспортлары (әлеге паспортларга үзгәрешләр керту проектлары) тапшырыла.

Әгәр жирлек бюджеты турындагы каар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү булекләре һәм булекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен булу белән күшымта булмаса, бюджет чыгымнары классификациясе булекләре һәм булекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен булу белән күшымта жирлек бюджеты турындагы каар проектына анлатма язына күшымталар составына кертә.

29 статья. Жирлек бюджеты турындагы каар проектын жирлек Советы каравына керту

1. Башкарма комитет авыл жирлеге Советы каравына жирлек бюджеты турындагы каар проектын жирлек Советы каары белән билгеләнгән срокларда, эмма агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмычка кертә.

2. Бюджет проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына әлеге Нигезләмәнен 29 статьясы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

30 статья. Жирлек бюджеты турында каар проектын карау тәртибе һәм аны раслау

1. Чираттагы финанс елына бюджет турында каар проекты кертелгәннән соң өч эш көне эчендә жирлек Советына муниципаль берәмлек башлыгы аны экспертиза үткәрү өчен контроль-хисап палатасына жибәрә.

2. Контроль-хисап палатасы 5 эш көне дәвамында бюджет турындагы каар проекты турында бәяләмә әзерли.

Контроль-хисап палатасының бәяләмәссе жирлек Советы депутатлары тарафыннан жирлек бюджеты турындагы каар проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

3. Авыл жирлеге Советы рәисе Контроль-хисап палатасы бәяләмәссе нигезендә жирлек Советы тарафыннан жирлек бюджеты турында каар проектын карап тикшерүгә алу яки аны Башкарма комитетка эшләп бетерү өчен кире қайтару турында Каар кабул итә.

Жирлек бюджеты турындагы каар проекты барлык кирәклө документлар һәм материаллар белән Башкарма комитет тарафыннан эшләп бетерү өчен көннән алыш биш эш көне эчендә жирлек Советына тәкъдим ителергә тиеш.

4. Жирлек советы жирлек бюджеты турындагы каар проектын бер укылышта карый.

5. Бюджет проекты алга таба гавами тыңлаулар үткәрү максатларында халыкка житкерелергә (бастырып чыгарылырга) һәм рәсми порталда урнаштырылырга тиеш.

6. Ачык тыңлаулар процедурасын уздырганнан соң, жирлек бюджеты турындагы каар проекты жирлек Советы тарафыннан бер укылышта карала һәм тулысынча кабул ителә.

7. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында каар 5 эш көне дәвамында жирлек Советы рәисенә кул кую өчен жибәрелә. Жирлек бюджеты турындагы каар, аңа кул куелгеннан соң ун көннән дә соңга калмычка, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

8. Жирлек бюджеты турындагы Совет каары чираттагы финанс елының 1

гыйнварыннан үз көченә керә.

9. Авыл жирлеге бюджеты турындагы Совет каары агымдагы финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта, РФ БК нигезендә, бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

4 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ҮТЭЛЕШЕ

31 статья. Жирлек бюджеты үтэлеши нигезләре

Жирлек бюджетының үтэлеши Башкарма комитет тарафыннан тәэмин ителә.

Жирлек бюджетының үтэлешен оештыру финанс органына йөкләнә. Бюджет үтэлеши жыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

32 статья. Жирлекнең жыелма бюджет язмасы

1. Жирлекнең жыелма бюджет язмасын төзу һәм алыш бару тәртибе финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Жирлекнең жыелма бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр керту финанс органы жигәкчесе тарафыннан башкарыла.

2. Жирлекнең жыелма бюджет язмасы курсәткечләре жирлек бюджеты турындагы каарга туры килергә тиеш.

Жирлек бюджеты турындагы каар кабул ителгән очракта, финанс органы житәкчесе жирлекнең жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр раслый.

Жирлекнең жыелма бюджет язмасына, бюджет турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә, финанс органы житәкчесе каарлары нигезендә, үзгәрешләр кертелергә мөмкин:

(беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79 - ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән кертелде) гавами норматив йөкләмәләрен үтәү өчен каалган бюджет ассигнованиеләрен янадан бүлгән очракта-агымдагы финанс елында аларны үтәү өчен бюджет турындагы каар белән расланган элеге ассигнованиеләрнең гомуми күләме чикләрендә, шулай ук расланган бюджет ассигнованиеләре составында резервланган акчаларны янадан бүлү исәбеннән 5 проценттан да артмаган күләмдә аны янадан бүлү очрагында; (өченче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

бюджет акчаларын алучылар, баш бүлүчеләрнен (бүлүчеләрнен) функцияләрен һәм вәкаләтләрен үзгәрткән очракта, шулай ук муниципаль милекне тапшыру, бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуы үзгәрү, муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләрне сатып алуларны үзәкләштерү белән бәйле рәвештә, «дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт курсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законның 26 статьясындагы З өлеше нигезендә һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда, бюджет ассигнованиеләрен бюджет турындагы каарда билгеләнгән бюджет акчаларын баш бүлүчеләр арасында янадан бүлү, бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә каарлган.;

суд актларын үтәү очрагында, жирлек бюджеты һәм (яки) элеге акчаларны суд чыгымнарын түләү, казна учреждениесе тарафыннан түләнергә тиешле салымнар, жыемнар, пенялар, шрафлар, шулай ук социаль түләүләр суммаларын (халык алдында норматив йөкләмәләргә кертелгән түләүләрдән тыш) арттыру хисабына түләтүне күздә тоткан суд актларын үтәү очрагында (Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән

түләүләрдән тыш);

резерв фондлары акчаларын, шулай ук расланган бюджет ассигнованиеләре составында резервланган башка акчаларны, бюджет турындагы каарда аларны куллану күләмен һәм юнәлешләрен күрсәтеп, куллану (яңадан бүлү) очрагында;

бюджет ассигнованиеләрен конкурс нигезендә һәм бюджет үтәлеши үзенчәлекләренә бәйле башка нигезләр буенча бирелә торган бүлгән очракта;

агымдагы финанс елы һәм план чоры арасында бюджет ассигнованиеләрен яңадан бүлү очрагында-бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме бюджет турындагы каарда каралган чикләрдә-тиешле финанс елына муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет акчаларын баш булучегә бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә;

максатчан билгеләнеше булган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар бирү һәм максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан бюджет турындагы каар белән расланган күләмнәрдән тыш, шулай ук күрсәтелгән акчаларны киметү (кире кайтару) очрагында, физик һәм юридик затлардан максатчан түләүsez керемнәр алу очрагында;

муниципаль учреждениеләр тибын (ведомствосын) һәм муниципаль унитар предприятиеләренең оештыру-хокукий рәвешләрен үзгәрткән очракта;

агымдагы финанс елының бюджет ассигнованиеләре арткан очракта, хисап финанс елында элеге муниципаль контрактлар шартлары нигезендә туләнергә тиешле товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар төзүгә, агымдагы финанс елы башына кулланылмаган бюджет ассигнованиеләренең РФ БК билгеләгән таләпләр нигезендә элеге муниципаль контрактларны үтәү өчен кулланылмаган калдыкларыннан артмаган күләмдә, хисап елында элеге муниципаль контрактларны үтәүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә агымдагы финанс елының бюджет ассигнованиеләре арткан очракта, РФ Финанс министрлыгы;

агымдагы финанс елының бюджет ассигнованиеләре арткан очракта, хисап финанс елында бирелә торган субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәkle акчалар чикләрендә финанс белән тәэммин итү чыганагы мондый субсидияләр булган акчалар чикләрендә, агымдагы финанс елы башына субсидияләр бирү өчен РФ БК билгеләгән таләпләр нигезендә субсидияләр бирү өчен файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләренең калдыкларыннан артмаган күләмдә гамәлгә ашырылган;

бюджет ассигнованиеләрен яңадан бүлү һәм муниципаль милек объектларына (юл фондларының бюджет ассигнованиеләреннән тыш) капитал салуларны гамәлгә ашыруга субсидияләр бирү очрагында, күрсәтелгән муниципаль милек объектына капитал кертемнәрне финанс белән тәэммин итү ысулын үзгәрткәндә, РФ БК 78.2 статьясындагы 2 пунктында һәм 79 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән каарларга үзгәрешләр керткәннән соң, муниципаль контрактларга яисә капитал кертемнәрне гамәлгә ашыруга субсидияләр бирү турындагы Шартнамәгә үзгәрешләр кертелгәннән соң, муниципаль милек объектларына (юл фондларының бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шулай ук инвестицияләрнең нигезләнешен әзерләү һәм аның технологик һәм бәя аудиты үткәрү максатларында, әгәр Россия Федерациясе законнары нигезендә инвестицияләр нигезләүне әзерләү мәжбүри булып тора.

Әлеге пунктның 7 абзацында күрсәтелгән жирлек бюджеты акчалары финанс органына йә бюджет хокук мәнсәбәтләрен жайга салучы (бюджет турындагы каардан тыш) жирлек Советының муниципаль хокукий актында билгеләнгән очракларда каарала. Әлеге пунктның 7 абзацында күрсәтелгән акчалардан файдалану (файдалану, яңадан бүлү турында каарлар кабул итү тәртибе) РФ БК билгеләгән очраклардан тыш, Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Әлеге пунктта билгеләнгән нигезләр буенча жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертуү бюджет турыйнагы каар белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә, әлеге пунктның 10 һәм 12 абзацларында билгеләнгән нигезләрдән тыш гамәлгә ашырыла.

Жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр керткәндә, гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә каралган бюджет ассигнованиеләрен киметү бюджет турыйнагы каарга үзгәрешләр кертмичә башка бюджет ассигнованиеләрен арттыру өчен рөхсәт ителми.

3. Жирлекнен жыелма бюджет язмасын төзү һәм алыш бару тәртибендә бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлекләргә, максатчан статьяларга, төркемнәргә, төркемнәргә һәм төркемнәргә) чыгымнар төрләре йә бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлекләргә, бүлекләргә, максатчан статьяларга (муниципаль программаларга һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләренә), бюджет чыгымнары классификациясенән чыгымнар төркемнәренә (төркемнәренә һәм төркемнәренә) бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау карала.

Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алыш бару тәртибендә бюджет чыгымнары классификациясенән чыгымнар төрләре төркемнәре, төркемнәре (төркемнәре, төркемнәре һәм элементлары) буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын, шул исәптән төрле максатчан статьялар һәм (яисә) бюджет чыгымнары төрләре, бюджет акчаларын баш бүлүчеләр өчен дифференциацияләнгән раслау каралырга мөмкин.

4. Жирлекнен чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре, РФ БК 190 һәм 191 статьяларында каралган очраклардан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә житкерелә.

Жирлекнен жыелма бюджет язмасын төзү һәм алыш бару тәртибе белән жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр кертуңен иң чик сроклары, шул исәптән әлеге статьяда күрсәтелгән нигезләрнен төрле төрләре буенча дифференциацияләнгән билгеләнергә мөмкин.

5. Жыелма бюджет язмасына, жирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

6. Жирлек Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы каарлары (жирле бюджет турыйнагы каардан тыш) белән, бюджет турыйнагы каарга үзгәрешләр кертмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр керту өчен өстәмә нигезләр каалырга мөмкин һәм (яисә) бюджет турыйнагы каарда күрсәтелгән өстәмә нигезләрне билгеләү турыйнда нигезләмәләр каалырга мөмкин.

33 статья. Касса планы

1. Финанс органы касса планын төзү һәм алыш бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренен Баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары касса планын төзү һәм алыш бару өчен кирәkle белешмәләрнен составын һәм срокларын билгели.

2. Муниципаль контрактларга, башка шартнамәләргә түләү буенча бюджеттан күчерүләр фаразы муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны планлаштырганда билгеләнгән муниципаль контрактлар, башка шартнамәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү срокларын һәм күләмнәрен исәпкә алыш төзелә.

Касса планын төзү һәм алыш бару финанс органы яисә жирле администрациянен

вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

34 статья. Жирлек бюджетының көрөмнәр буенча үтәлеше

Жирлек бюджетының көрөмнәр буенча үтәлешен күздә тота:

агымдагы финанс елында гамәлдә булган нормативлар, жирлек бюджеты турындагы карап һәм Татарстан Республикасының башка законнары, РФ БК нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукий актлар белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасына салымнар, жыемнар һәм башка көрөмнәрне бүлүдән кергән көрөмнәрне жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яки артык түләттерелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар суммасы һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар;

артык түләнгән яки артык алынган суммаларны Россия Федерациясе законнары нигезендә исәпкә алу;

Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләрнән бюджет көрөмнәре администраторы тарафыннан төгәлләштерү;

артык түләнгән яки артык түләнгән салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтару (зачет, төгәлләштерү) өчен кирәkle артык бүленгән суммаларны, акчаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган өчен процентлар суммасын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Федераль казначылык тарафыннан артык бүленгән суммаларны, акчаларны күчерү, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында көрөмнәрне исәпкә алу һәм аларны бүлү өчен көрөмнәрне исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләрне гамәлгә ашыру һәм гамәлгә ашыру өчен тиешле казначылык счетларына тиешле бюджетларның бердәм счетларыннан тиешле акчалар күчерү.

35 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше, РФ БК һәм ТР БК таләпләрен үтәп, финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлешен күздә тота:

бюджет һәм акчалата йөкләмәләрне кабул итү һәм исәпкә алу;

акчалата йөкләмәләрне раслау;

акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү;

акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау.

2.1. Бюджетына бюджетара трансферлар, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар бирү турында хәбәрнамәләр бирелә торган гавами-хокукий берәмлекнең финанс органына ул билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән форма буенча жиберә.

3. Бюджет акчаларын алучы ача житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән бүтән шартнамәләр төзү юлы белән яисә закон, башка хокукий акт, килешү нигезендә кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы үзенә житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм кабул ителгән, әмма бюджет йөкләмәләре үтәлмәгән арасындагы аерманы арттырмый торган күләмдә яңа бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

4. Бюджет акчаларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы курсәтмәләр һәм аларны түләүне санкцияләу өчен кирәклө башка документлар нигезендә, шулай ук оператив - эзләү чараларын үтәүгә һәм зыян күрүчеләргә, шаһитларга һәм жинаять судында катнашучыларга карата куркынычсызылык чараларын үтәүгә бәйле очракларда, курсәтмәләр нигезендә, жирлек бюджеты акчалары исәбеннән акча йөкләмәләрен түләү бурычын раслы.

5. Федераль казначылык, финанс органы бюджет һәм акчалата йөкләмәләрне исәпкә алганда, акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләгендә әлеге статьяның 1 пунктында каралган финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртип нигезендә контроль гамәлгә ашыралар.:

Бюджет йөкләмәләре лимитларын яисә бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет ассигнованиеләрен, шулай ук бюджет йөкләмәсе турындагы мәгълүматның бюджет чыгымнары классификациясе кодына туры килү-килмәвен исәпкә алып, бюджет йөкләмәләренең тиешле лимитларын яисә бюджет ассигнованиеләрен арттырмаска тиеш;

тиешле бюджет йөкләмәсе турында исәпкә куелган мәгълүматның акчалата йөкләмәсе турында мәгълүматның туры килүе;

акчалата йөкләмәне түләү өчен эш итудә курсәтелгән мәгълүматка, акчалата йөкләмә турында мәгълүматка туры килү;

акчалата йөкләмә барлыкка килүне раслаучы документлар булу.

Финанс органы билгеләгән тәртиптә һәм әлеге статьяның 1 пунктында каралган тәртиптә, әлеге пунктта курсәтелгән мәгълүматка өстәп, контрольгә алынырга тиешле бүтән мәгълүмат билгеләнергә мөмкин.

Бюджет йөкләмәсе муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән очракта, өстәмә рәвештә муниципаль контракт турындагы белешмәләренең дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтуләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында Россия Федерациясе законнарында каралган контрактлар реестрындагы белешмәләренең һәм муниципаль контракт нигезендә барлыкка килгән бюджет йөкләмәсе, муниципаль контракт шартлары нигезендә барлыкка килгән бюджет йөкләмәсе турындагы белешмәләренең муниципаль контракт шартларына туры килүен контролльдә тоту гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет ассигнованиеләре чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яисә юридик затлар файдасына бердәм бюджеттан, Россия Федерациясе бюджет системасы, халыкара хокук субъектлары бюджетлары файдасыннан акча средствооларын күчерүне раслый торган курсәтмәләр, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча бернинди дә акча операцияләре уздыруны раслый торган башка документларны тикшерү нигезендә гамәлгә ашырыла.

36 статья. Бюджет язмасы

1. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнен (бүлүчеләрнен) бюджет язмаларын төзү һәм алыш бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертең, финанс органы тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнен бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы

белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләренең финанс органы тарафыннан расланган лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм ана үзгәрешләр керту бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет йөкләмәләре чыгымнары һәм лимитлары буенча бюджет язмасы курсәткечләре, РФ БК 190 һәм 191 статьяларында каралган очраклардан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзу һәм алыш бару тәртибе бюджет акчаларын баш бүлүченен (бүлүченен) чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм элементлары) буенча расланган бюджет йөкләмәләре лимитларын детальләштерүне гамәлгә ашыру хокукуны яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

4. Жыелма бюджет язмасы курсәткечләре нигезендә бюджет акчаларын баш бүлүченен чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган курсәткечләрне жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәрту рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченен бюджет язмасы курсәткечләре нигезендә бюджет акчаларын бүлүченен чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган курсәткечләрне бюджет акчаларын баш бүлүченен бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәрту рөхсәт ителми.

37 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтәлеше

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча жирлек бюджеты үтәлеше жыелма бюджет язмасы нигезендә, РФ БК нигезләмәләре нигезендә финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары, администраторлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү финанс органы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

37.1 статья. Шәхси счетлар

1. Бюджет көрмәнәре администраторларының операцияләрен исәпкә алу федераль казначылыкта ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

2. Жирле бюджетларны үтәү буенча операцияләрне исәпкә алу, РФ БК билгеләгән очраклардан тыш, финанс органында ачыла торган шәхси счетларда, Федераль казначылыкта финанс органы ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

3. Россия Федерациисе законнары нигезендә жирле бюджетлар акчаларын алучыларның вакытлыча кулланылышина керә торган һәм Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән очракларда һәм тәртиптә кире кайтарылырга яки күчерелергә тиешле акчалар белән операцияләрне исәпкә алу алар тарафыннан финанс органында ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

4. Муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләр акчалары белән операцияләрне исәпкә алу, федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, финанс органында ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

5. Финанс яғыннан тәэммин итү чыганагы федераль бюджеттан, Россия Федерациисе

субъекты бюджетыннан (жирле бюджетттан) бирелгэн акчалар булган бюджетттан акча алучылар акчалары белән операцияләрне исәпкә алу Федераль казначылыкта, Россия Федерациисе субъектының (муниципаль берәмлекнен) финанс органында, федераль законнарда билгеләнгән очракларда аларга ачыла торган шәхси счетларда башкарыла.

6. Элеге статьяда курсәтелгән шәхси счетлар бюджет процессында катнашучыларга, бюджет һәм автоном учреждениеләргә, бюджет процессында катнашучылар булмаган башка юридик затларга ачыла, алар турында белешмәләр бюджет процессында катнашучылар реестрына кертелгән, шулай ук бюджет процессында катнашучылар булмаган юридик затлар реестрына кертелгән.

7. Финанс органында шәхси счетларны ачу һәм алыш бару Федераль казначылык тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә финанс органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8. Элеге статьяда курсәтелгән шәхси счетлар РФ БК 242.14 статьясында билгеләнгән казначылык счетларының тиешле төрләренә ачыла.

37.2 статья. Федераль казначылык тарафыннан финанс органының аерым функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Жирлек башкарма комитеты мәрәҗәгать иткән очракта, Федераль казначылык финанс органының аерым функцияләрен башкара:

1) жирлек бюджеты акчаларын баш булучеләргә, булучеләргә һәм алучыларга, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторларына (администраторларына) бюджет үтәлеше буенча операцияләрне исәпкә алу өчен билгеләнгән шәхси счетларны ачу һәм алыш бару белән бәйле;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын, финанслауның инчик күләмнәрен (алга таба - бюджет мәгълumatлары) жирлек бюджеты акчаларын баш булучеләргә, булучеләргә һәм алучыларга, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторларына (администраторларына) житкерү белән бергә;

3) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның бюджет һәм акчалата йөкләмәләрен исәпкә алыш;;

4) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү белән бәйле операцияләрне санкцияләү белән;

5) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның вакытлыча кулланылышина керә торган акчалар белән операцияләрне исәпкә алу өчен шәхси счетларны ачу һәм алыш бару белән;

6) финанс белән тәэмmin итү чыганагы бу учреждениеләр тарафыннан жирлек бюджетыннан алышган акчалар булган муниципаль бюджет һәм автоном учреждениеләрнен чыгымнары буенча операцияләрне үткәрү һәм санкцияләү белән;

7) бюджет процессында катнашучы булмаган юридик затларның чыгымнары буенча операцияләрне санкцияләү белән, финанс тәэмmin ителеше чыганагы жирлек бюджеты акчалары булган шәхси счетлар ачылган бюджет һәм автоном учреждениеләр белән бергә, жирлек бюджеты акчалары булган юридик затларның чыгымнары буенча операцияләрне санкцияләү белән;

8) жирлек бюджетынның бердәм счетына жәлеп итеп һәм жәлеп итепләрнәк акчаларны кире кайтарып, РФ БК 236.1 статьясындагы 9 пункты нигезендә.

2. Авыл жирлеге Башкарма комитетының Федераль казначылыкка мәрәҗәгать итүен жибәрү һәм Федераль казначылыкның элеге статьяда каралган мәрәҗәгатьләрне карау тәртибен Россия Федерациисе Финанс министрлыгы билгели.

3. Федераль казначылык әлеге статьяның 1 пункттындагы 1-7 пунктчаларында күрсәтелгән функцияләрне гамәлгә ашырган очракта казначылык хезмәте үзенчәлекләрен Федераль казначылык билгели.

4. Федераль казначылык тарафыннан финанс органының аерым функцияләрен гамәлгә ашыруны туктату жирлек Башкарма комитеты мөрәжәгате нигезендә әлеге статьяның 2 пункты нигезендә башкарыла.

38 статья. Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенең бюджет сметасы Россия Федерациисе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә казна учреждениесе карамагында булган бюджет акчаларын баш бүлүче билгеләнгән тәртиптә төзелә, раслана һәм алыш барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы булып торучы казна учреждениесенең бюджет сметасы әлеге орган житәкчесе яисә Россия Федерациисе законнарында билгеләнгән тәртиптә әлеге орган исеменнән эш итәргә вәкаләтле бүтән зат тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенең бюджет сметасының расланган күрсәткечләре казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итү һәм (яки) үтәү өчен аңа житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитларына туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу план-графикларын формалаштырганда каралган, муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өчен финанс яғыннан тәэмин итү күләмнәрен исәпкә алыш төзелә.

Казна учреждениесенең бюджет сметасында казна учреждениесенең бюджет сметасын төзү һәм алыш бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә расланырга тиеш.

Житәкчесе казна учреждениесенең бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукуна ия булган бюджет сметасы күрсәткечләре, чыгымнар төрләре элементлары (төркемчәләре һәм элементлары) кодлары буенча бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә, шудай ук тиешле төркемнәрнең (ярдәмче статьялар) статьялары кодлары (статьялары) буенча, житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә өстәмә детальләштерелергә мөмкин.

39 статья. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Финанс органы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә, чыгымнар буенча жирлек бюджетын үтәүне оештырганда, агымдагы финанс елының тиешле чорында бюджет акчаларын баш бүлүчегә, бүлүчегә һәм алучыларга түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәре) раслау һәм житкерү күздә тотылырга мөмкин.

2. Финанслауның иң чик күләме, тулаем алганда, бюджет акчаларын баш бүлүчегә, бүлүчегә һәм алучыга карата, агымдагы финанс елы башыннан башлап, бюджет акчаларын баш бүлүчеләрне, бүлүчеләрне һәм алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә, ай саен яки квартал саен арта бара торган нәтиҗә белән билгеләнә.

40 статья. Жирлек бюджетын үтәгендә жирлек бюджеты турындагы карап белән расланганнан тыш фактта алышган керемнәрдән файдалану

Жирлек бюджетын үтәгендә жирлек бюджеты турыйндағы карап белән расланган керемнәрнең гомуми қуләменнән тыш фактта алынган керемнәр, агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турыйндағы карапка үзгәрешләр көртмичә, муниципаль бурычларны түләүгә, шулай ук аларны үтәу өчен караплан бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жирлекнәң гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә финанс органы тарафынан жибәрелә ала.

Максатчан билгеләнеше булган (аларны бирү турыйнда хәбәрнамә алган очракта), шул исәптән РФ БК 242 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар, шулай ук бюджет үтәлеше турыйнда закон (карап) белән расланган керемнәрдән тыш фактта фактта алынган физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган акчалар күрсәтелгән акчаларны бирү максатларына туры килә торган бюджет чыгымнарын арттыруга жибәрелә, агымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет турыйндағы карапка үзгәрешләр көртмичә, жыелма бюджет язмасына үзгәрешләр көрту белән.

41 статья. Агымдагы финанс елы тәмамлану

1. Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәу буенча операцияләрне төгәлләү РФ БК таләпләре нигезендә финанс органы тарафынан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Жирлек бюджетын үтәу буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик қуләмнәре 31 декабрьдә үз көченә керә.

3. Жирлек бюджетының бердәм счетында булмаган бюджет акчаларын алучылар тарафынан файдаланылмаган калган калдыклар агымдагы финанс елының сонғы ике эш көненнән дә сонға калмычка жирлек бюджетының бердәм счетына бюджет акчаларын алучылар күчерелергә тиеш.

4. Агымдагы финанс елының 1 гыйнварына кулланылмаган, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар, финанс белән тәэммин итү чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган бюджетара трансферлардан тыш, алар агымдагы финанс елының беренче 15 эш көне дәвамында бюджет кеременә кире кайтарылыша тиеш.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторы тарафынан хисап финанс елында кулланылмаган бюджетара трансферларга ихтыяж булу (булмау) турыйнда карап кабул итү, шулай ук аларны элегрәк бирелгән бюджетка кире кайтару, аларга ихтыяж булу турыйнда карап кабул иткәндә, элеге акчалар элегрәк бирелгән бюджетка кергән көннән алыш 30 эш көненнән дә сонға калмычка гамәлгә ашырыла, жирлек бюджеты акчаларының баш администраторы билгеләгән тәртиптә төзелгән һәм тапшырылган күрсәтелгән бюджетара трансферлар финанс белән тәэммин итү чыганагы булып тора.

(Беренче абзац 2013 елның 16 октябрендәге 79-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясенде) финанс белән тәэммин итү чыганагы Россия Федерациясе Президентының резерв фондының бюджет ассигнованиеләре булган, тиешле финанс органы белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән бюджет ассигнованиеләре файдаланылмаган бюджетара трансферлардан тыш, максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар рәвешендә алынган бюджетара трансферларга ихтыяж булу турыйндағы жирлек бюджеты акчаларының баш администраторы карапы нигезендә элеге бюджетара трансферларның калдыгыннан артмаган күләмдә акчалар, агымдагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара

трансфертларны бирү максатларына туры килэ торган бюджет чыгымнарын финанс белэн тээмин итү өчен жирлек бюджеты кеременэ кире кайтарылырга мөмкин.

Элеге пунктның 3 абзацында караган караплар кабул итү тэргибе жирле бюджетлардан бюджетара трансфертларны кире кайтару тэргибен жайга салучы жирле администрациянең муниципаль хокукый актлары белэн билгелэнэ.

Максатчан билгелэнештэгэе субсидиялэр, субвенциялэр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларның файдаланылмаган калдыгы, финанс тээминаты чыганагы Россия Федерациясе Президенты резерв фондының бюджет ассигнованиелэрे булган бюджетара трансфертлардан тыш, тиешле бюджет кеременэ күчерелмәгэн очракта, курсәтелгэн акчалар тиешле бюджет кеременэ күчерелергэ тиеш, алардан алар бирелгэн бюджет кеременэ гомуми талэплэрне үтэп, финанс органы билгели торган тэргиттэ кире кайтарылырга тиеш, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгелэнгэн.

Федераль бюджеттан бирелгэн файдаланылмын торган бюджетара трансфертларны тулэттерү Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгэн тэргиттэ гамәлгә ашырыла.

5. Финанс органы агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны чираттагы финанс елының гыйнвар аенда Россия Федерациясендә эшләми торган бәйрәм көннәрендә аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәkle акчалар белэн тээмин итү тэргибен билгели.

6. Агымдагы финанс елы ахырына РФ БК нигезендә банк депозитларында урнаштырылган акчалар, шулай ук бюджетның бердәм счетында калган акчалар белэн идарә итү буенча башка операцияләр буенча чаралар булу рөхсәт ителә.

5 бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

42 статья. Бюджет исәбе һәм бюджет хисаплылыгы нигезләре

1. Бюджет исәбенең һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе РФ БК нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгелэнэ.

2. Бюджет исәбе авыл жирлегенең финанс һәм финанс булмаган активлары һәм йөкләмәләре торышы турында акчалата чагыштыгы мәгълүмат жыю, теркәү һәм гомумиләштерүнен, шулай ук әлеге активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртэ торган операцияләр турында мәгълүмат жыюның, теркәүнен һәм гомумиләштерүнен жайга салынган системасыннан гыйбарәт.

Казначылык туләүләре системасында гамәлгә ашырыла торган операцияләр турында мәгълүматны жыю, теркәү һәм гомумиләштерү максатларында, Россия Федерациясе бюджет системасының бюджетлары структурасында һәм (яки) казначылык туләүләре системасында катнашучыларның, шулай ук курсәтелгэн операцияләрнең (алга таба - казначылык учеты) нәтижәләре турында бюджет исәбен алыш бару Федераль казначылык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбе Россия Федерациясен бюджет классификациясен үз эченә алган счетлар планнары нигезендә ғамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбен алу счетлары планнары һәм аларны куллану буенча инструкцияләр Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисаплылыгы үз эченә ала:

- 1) жирлек бюджеты үтэлеше турында хисап;
- 2) жирлек бюджеты үтэлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча хәрәкәте турында хисап;
- 5) аңлатма язы.

4. Бюджет үтэлеше турынdagы хисапта Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә керемнәр, чыгымнар hәм бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет үтэлеше турынdagы белешмәләр тупланган.

Бюджет үтэлеше балансында жирлекнең финанс hәм финанс активлары, хисап чорының беренче hәм соңғы көненә бюджет исәбен алу счетлары планы буенча йөкләмәләре турында белешмәләр бар.

Эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисапта хисап чорында эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында мәгълүмат тупланган hәм дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча төзелә.

Акча хәрәкәте турынdagы хисап бюджет акчалары белән дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча операцияләрне чагылдыра.

Аңлатма язында бюджет үтэлеше турынdagы мәгълүмат, бюджет үтэлеше турынdagы хисапта бирелгән ёстәмә мәгълүмат, Россия Федерациясе Финанс министрлыгының норматив хокукий актларында билгеләнгән мәгълүматны ачуга карата таләпләр нигезендә тупланган.

5. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр (бюджет акчаларын алучылар) бюджет исәбенең hәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясен үтәп, финанс мәгълүматын детальләштерүне тәэмин итә торган ведомство (эчке) актлары кулланылырга мөмкин.

6. Жирле администрация каары буенча жирле администрация органнарының (аларның территориаль органнарының, казна учреждениеләренең) физик затларга хезмәт очен түләү hәм башка түләүләр, шулай ук алар белән бәйле мәжбүри түләүләрне Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына күчерүү, бюджет хисабын алыш бару, бюджет hәм автоном учреждениеләренең берләштерелгән хисаплылыгын, бюджет исәбен алыш бару, бюджет исәбен алыш бару, бюджет исәбен алыш бару, бюджет исәбен алыш бару, бюджет hәм Автоном учреждениеләренең берләштерелгән хисаплылыгын, бюджет исәбен алыш бару, башка мәжбүри түләүләрне исәпләү буенча вәкаләтләре, мондый хисаплылыкны тапшыруны тәэмин итү буенча муниципаль органнарга Россия Федерациясе Хөкүмәте, муниципаль берәмлекнең финанс органына билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә тапшырылырга мөмкин.

43 статья. Бюджет хисабын төзу

1. Бюджет акчаларының Баш администраторлары бюджет акчаларын алучылар (бүлүчеләр), жирлек бюджеты керемнәре администраторлары, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан бирелгән бюджет хисаплылыгы нигезендә бюджет хисаплылыгын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының Баш администраторлары бюджет хисаплылыгын ул билгеләгән срокларда финанс органына тапшыралар.

2. Жирлекнен бюджет хисаплылыгы бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисаплылыгы нигезендә финанс органы тарафыннан төзелә.

3. Жирлекнен бюджет хисаплылыгы еллык булып тора. Жирлек бюджетының үтэлеше турында отчет квартал саен бирелә.

4. Жирлекнен бюджет хисаплылыгы финанс органы тарафыннан Башкарма комитетка тапшырыла.

5. Ағымдагы финанс елның беренче кварталында, ярты еллыгында һәм түгиз аенда жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы хисап Башкарма комитет тарафыннан расланы һәм жирлек советына жибәрелә.

Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

6. Жирлекнен финанс органы бюджет хисабын муниципаль районның финанс органына тапшыра.

7. Бюджет хисаплылыгын әлеге статья нигезендә бирү бюджет хисаплылыгы тапшырыла торган финанс органы тарафыннан билгеләнгән срокларда гамәлгә ашырыла.

44 статья. Жирлек бюджеттер үтәлеши турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисап авыл жирлеге Советында каралганчы тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеттер үтәлеши турында еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, РФ БК таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алыш, жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә район Контроль-хисап палатасы тарафыннан башкарыла.

3. Башкарма комитет, аңа бәяләмә әзерләү өчен, ағымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмычча, жирлек бюджетының үтәлеши турында хисап бирә. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган сротка башкарыла.

4. Районның Контроль-хисап палатасы, бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү курсәткечләрен исәпкә алыш, жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы хисапка бәяләмә әзерли.

5. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисапка бәяләмә район Контроль-хисап палатасы тарафыннан жирлек Советына бер үк вакытта Башкарма комитетка юллама белән тапшырыла.

45 статья. Жирлек бюджеттер үтәлеши турында еллык хисапны Жирлек Советы тарафыннан тәкъдим итү, карау һәм раслау

1. Жирлек бюджеттер үтәлеши турында еллык хисапны тапшыру, карау һәм раслау тәртибе РФ БК нигезләмәләре нигезендә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта аңа бюджет һәм бюджет хисаплылыгының үтәлеши анализын үз эченә алган аңлатма языу, муниципаль йөкләмәнен үтәлеши һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләреннән файдалануның башка нәтижәләре турында белешмәләр, жирлек бюджеттер үтәлеши турында карар проекты, Жирлек бюджеттер үтәлеши турында башка бюджет хисаплылыгы, Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар тапшырыла.

3. Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы карарны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек Советы тарафыннан Жирлек бюджеттер үтәлеши турындагы карар кире

кагылган очракта, ул мэгълуматларны дөрөс булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срока кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап авыл Жирлеге Советына ағымдагы елның 1 маеннан да соңга калмычка тапшырыла.

46 статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында каар

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы каар белән, бюджетның керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елнанда жирлек бюджеты үтәлеше турындагы кааррага аерым күшымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча;

бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча чыгымнар;

бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча чыгымнар;

бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы каар белән шулай ук жирлек бюджеты үтәлеше турында каар кабул итү өчен РФ БК, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советы каары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

47 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар

1. Бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле - район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге.

2. Бюджет хокук мәнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле финанс органының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре РФ БК нигезендә билгеләнә.